



METODICKÁ PRÍRUČKA O BEZPEČNOSTNEJ SPRÁVE

Bratislava, november 2003

O B S A H

Úvod
Prvá časť – Význam a účel bezpečnostnej správy, jej vypracúvanie a aktualizácia
1.1 Význam a účel (cieľ) bezpečnostnej správy
1.2 Vypracúvanie bezpečnostnej správy
1.3 Aktualizácia bezpečnostnej správy
Druhá časť – Náležitosti bezpečnostnej správy
2.1 Úvod
2.2 Základné informácie o podniku
2.2.1 Úvodná časť
2.2.2 Informácia o organizácii a riadení podniku
2.2.3 Informácia o umiestnení podniku
2.2.4 Situačný plán podniku
2.3 Opis okolia podniku a životného prostredia
2.4 Súpis, opis a umiestnenie vybraných nebezpečných látok v podniku
2.5 Opis činností a zariadení spojených s rizikom závažnej priemyselnej havárie
2.5.1 Opis činností (procesov) spojených s rizikom závažných priemyselných havárií
2.5.2 Opis stavebných objektov a iných zariadení, v ktorých sa manipuluje s vybranými nebezpečnými látkami
2.5.3 Opis opatrení, zariadení a postupov na zaistenie bezpečnosti
2.6 Opis prevádzkových služieb dôležitých z hľadiska bezpečnosti a spoľahlivosti podniku, prevencie závažných priemyselných havárií a pripravenosti na ich zdolávanie
2.7 Hodnotenie rizika
2.8 Informácia o programe prevencie závažných priemyselných havárií a o bezpečnostnom riadiacom systéme
2.9 Informácia o pripravenosti na zdolávanie závažných priemyselných havárií

2.10 Mapová a iná grafická dokumentácia
2.11 Povoľovanie výnimiek z rozsahu bezpečnostnej správy
Tretia časť – Postup pri posudzovaní bezpečnostnej správy a vydávaní súhlasu okresného úradu – odboru životného prostredia
3.1 Posudzovanie bezpečnostnej správy a vydávanie súhlasu
3.2 Ochrana dôvernosti niektorých údajov v bezpečnostnej správe
Štvrtá časť- Využívanie bezpečnostnej správy
4.1 Využívanie bezpečnostnej správy prevádzkovateľom podniku kategórie B
4.2 Využívanie bezpečnostnej správy príslušnými orgánmi verejnej správy
Literatúra

Ú V O D

Základnú a nenahraditeľnú úlohu v boji proti výskytu závažných priemyselných havárií má predovšetkým kvalifikovaná **prevencia** spočívajúca najmä

1. vo včasnej a čo najúplnejšej identifikácii a posúdení (vyhodnotení)
 - a) možných druhov nebezpečenstva (zdrojov rizika),
 - b) možných príčin a pravdepodobnosti vzniku závažných priemyselných havárií a veľkosti (závažnosti) ich následkov;
2. v potrebnej korekcii činnosti, t.j. v prijatí včasných (technických, materiálových, organizačných a iných) opatrení
 - a) na zabránenie vzniku závažných priemyselných havárií (odstránením zdroja rizika alebo znížením existujúceho rizika), alebo aspoň
 - b) na minimalizáciu následkov závažných priemyselných havárií, ak sa napriek všetkým vykonaným opatreniam predsa len vyskytnú.

Všeobecná politika prevencie technologických rizík a tým aj prevencie závažných priemyselných havárií je organizovaná v podstate okolo štyroch základných princípov:

1. Zníženie rizika pri zdroji – najmä
 - a) úroveň, kvalita, modernosť, bezpečnosť a prevádzková spoľahlivosť použitých objektov, zariadení, technológií a pod. (najmä BAT – Best Available Technics) vrátane kvality a náročnosti príslušného povoloňacieho procesu,
 - b) hodnotenie a riadenie rizík (Risk Assessment a Risk Management) vrátane
 - ♦ adekvátneho, premysleného a dokumentovaného systému riadenia, ktorého súčasťou je tiež bezpečnostný riadiaci systém, ako aj systému auditov a kontroly (internej i externej) vrátane príslušných revízií, údržby a opráv zariadení,
 - ♦ potrebného vybavenia kontrolnými, meracími, ovládacími, signalizačnými a pod. prístrojmi a zariadeniami,

- ♦ vypracovania a riadenia adekvátnej dokumentácie na rôznych hierarchických úrovniach (organizačný a zodpovednostný poriadok, program prevencie závažných priemyselných havárií, príručka a ďalšia dokumentácia bezpečnostného riadiaceho systému, **bezpečnostná správa**, havarijný plán, podklady pre plán ochrany obyvateľstva, rôzne druhy prevádzkovej dokumentácie),
 - ♦ zabezpečenia kvalitného (kvalifikovaného, školeného, cvičeného, spoľahlivého) a primerane vybaveného personálu.
2. Zdokonaľovanie systému a prostriedkov na zdolávanie závažných priemyselných havárií a na obmedzovanie ich následkov.
 3. Správne priestorové umiestnenie podniku a jeho zohľadnenie v procese územného plánovania (územného rozvoja), povoľovania iných stavieb, zariadení a činností v jeho okolí a pod.
 4. Informovanie verejnosti a jej účasť na rozhodovacích procesoch.

Jedným z najdôležitejších a najkomplexnejších dokumentov podniku kategórie B v tejto oblasti je kvalitne a adekvátne vypracovaná a využívaná **bezpečnostná správa**.

Toto dielo je výsledkom riešenia projektu „**Metodická príručka o bezpečnostnej správe**“ podľa zmluvy o dielo č. objednávateľa 126/2003/6.3 a č. zhotoviteľa 2/P/2003.

Pri vypracúvaní tejto metodickéj príručky sa vychádzalo z

- a) príslušných ustanovení zákona č. 261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon“) – napríklad § 2 a 3, § 6 až 11, § 14 a 17, § 18 až 23,
- b) príslušných ustanovení vyhlášky MŽP SR č. 490/2002 Z.z. o bezpečnostnej správe a o havarijnom pláne (ďalej len „vykonávacia vyhláška“) – najmä § 2 až 12 a prílohy č. 1 až 5 a primerane tiež § 15 až 18 a § 20 až 23,
- c) § 4, 6, 7, 8 a obrázku č. 2 prílohy č. 1 vyhlášky MŽP SR č. 489/2002 Z.z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „spoločná vyhláška“),
- d) odbornej literatúry uvedenej na konci tejto príručky.

V súlade s predmetom vyššie uvedenej zmluvy o dielo sa táto príručka člení na štyri základné časti:

1. **Význam a účel bezpečnostnej správy, jej vypracúvanie a aktualizácia** – táto časť obsahuje
 - a) všeobecné (spoločné) požiadavky, ktoré má každá bezpečnostná správa spĺňať; slúži tiež ako dôležitá pomôcka pri interpretácii požiadaviek na konkrétne náležitosti bezpečnostnej správy uvedené v druhej časti tejto príručky (ich rozsah, hĺbku, podrobnosť, formu spracovania atď.),
 - b) všeobecné (spoločné) zásady na postup pri vypracúvaní bezpečnostnej správy a pri jej aktualizácii.
2. **Náležitosti bezpečnostnej správy** – ide o najrozsiahlejšiu (ťažiskovú) časť tejto príručky. V nadväznosti na príslušné ustanovenia zákona a oboch vyhlášok na jeho vykonanie obsahuje požiadavky na obsah bezpečnostnej správy vrátane možnosti povolenia určitých výnimiek.
3. **Postup pri posudzovaní bezpečnostnej správy a vydávaní súhlasu okresného úradu** – navrhujú sa zásady postupu okresného úradu a ďalších orgánov podľa § 9 ods. 4 až 7 (resp. i odsekov 8 a 9) zákona.
4. **Využívanie bezpečnostnej správy** – v nadväznosti na prvú časť sa v tejto časti príručky uvádzajú princípy a možnosti využívania bezpečnostnej správy tak samotným prevádzkovateľom podniku kategórie B, ako aj príslušnými orgánmi verejnej správy, prípadne aj verejnosťou.

PRVÁ ČASŤ

VÝZNAM A ÚČEL BEZPEČNOSTNEJ SPRÁVY,
JEJ VYPRACÚVANIE A AKTUALIZÁCIA

1. VÝZNAM A ÚČEL BEZPEČNOSTNEJ SPRÁVY, JEJ VYPRACÚVANIE A AKTUALIZÁCIA

1.1 Význam a účel (cieľ) bezpečnostnej správy

Bezpečnostnou správou je dokumentácia obsahujúca technické, bezpečnostné a riadiace informácie o nebezpečenstvách a rizikách podniku kategórie B a o opatreniach na ich vylúčenie alebo zníženie [§ 2 písm. n) zákona].

Zákon i vykonávacia vyhláška ustanovujú nielen náležitosti, ktoré musí bezpečnostná správa obsahovať, ale aj kvalitu, spoľahlivosť a vypovedaciu schopnosť údajov obsiahnutých v bezpečnostnej správe tak, aby táto spĺňala aj zákonom ustanovené kritériá a ciele. Ide do určitej miery o kvalitatívne nový spôsob právnej úpravy oproti „tradičným“ predpisom.

Bezpečnostná správa má byť vypracovaná tak, aby plnila svoj účel tak pokiaľ ide o jej obsah (náležitosti), ako aj pokiaľ ide o možnosť jej efektívneho využívania v praktickej činnosti nielen prevádzkovateľa, ale aj príslušných orgánov.

Základnými všeobecnými **kritériami**, ktoré musí bezpečnostná správa spĺňať, je to, že prihliadnutím na nebezpečenstvá, ktoré vyplývajú z existencie a činnosti podniku kategórie B, má podať jeho **komplexnú** charakteristiku (vrátane základných údajov o jeho názve, začlenení, histórii a pod.) umožňujúcu získať celkovú predstavu

- a) o jeho zameraní, umiestnení a činnostiach vrátane jeho organizácie a riadenia,
- b) o reálnych nebezpečenstvách a rizikách vyplývajúcich
 - 1. z jeho činnosti a umiestnenia,
 - 2. z používaných zariadení a technologických procesov,
 - 3. z druhu, množstva, vlastností a umiestnenia vybraných nebezpečných látok prítomných v podniku,
- c) o službách, zariadeniach a opatreniach (existujúcich i plánovaných) na elimináciu alebo zníženie vyššie uvedených nebezpečenstiev a rizík a na zaistenie vysokej úrovne bezpečnosti a ochrany života a zdravia ľudí, životného prostredia a majetku,

- d) o pripravenosti na zdolávanie závažných priemyselných havárií a obmedzovanie ich následkov vrátane primeranej informácie o
1. scenároch reprezentatívnych druhov závažných priemyselných havárií a o súboroch scenárov pre jednotlivé reprezentatívne druhy závažných priemyselných havárií,
 2. disponibilite prostriedkov na zdolávanie závažných priemyselných havárií a obmedzovanie ich následkov,
- e) o vzájomných väzbách medzi jednotlivými časťami alebo zariadeniami podniku, o ich vzájomnom ovplyvňovaní a o ich vzťahoch k okoliu (možná kumulácia alebo synergia nežiaducich účinkov, eskalácia, domino efekt a pod.).

Podľa § 9 ods. 2 zákona **cieľom (účelom)** bezpečnostnej správy je

a) **preukázať**, že

1. program prevencie závažných priemyselných havárií a bezpečnostný riadiaci systém na zabezpečenie jeho plnenia boli vypracované a zavedené do praxe,
2. boli identifikované havarijné nebezpečenstvá a vykonané potrebné opatrenia na prevenciu závažných priemyselných havárií, ako aj opatrenia na obmedzenie ich následkov na život a zdravie ľudí, životné prostredie a majetok,
3. do návrhu, konštrukcie, činnosti a údržby každého zariadenia, vybavenia a infraštruktúry spojených s činnosťou, ktorá môže spôsobiť nebezpečenstvo vzniku závažnej priemyselnej havárie v podniku, bol zapracovaný návrh primeraného stupňa bezpečnosti a spoľahlivosti,
4. bol vypracovaný havarijný plán,

b) **poskytnúť údaje** potrebné na

1. vypracovanie podkladov pre plán ochrany obyvateľstva,
2. spracovanie územnoplánovacej dokumentácie a povoľovanie iných stavieb, zariadení a činností v okolí podniku,
3. informovanie verejnosti.

Vyhotovenie, členenie a rozsah bezpečnostnej správy má vychádzať zo zložitosti a rizikovosti podniku a konkrétnych podmienok jeho umiestnenia.

Bezpečnostná správa musí byť prehľadná a zrozumiteľná a musí spĺňať vyššie uvedené kritériá a ciele. Tieto kritériá a ciele slúžia ako dôležitá pomôcka pri napĺňaní obsahu konkrétnej bezpečnostnej správy v súlade s náležitosťami požadovanými zákonom a vykonávacou vyhláškou pri jej vypracúvaní, posudzovaní a využívaní, či už samotným prevádzkovateľom, alebo príslušnými orgánmi verejnej správy (prípadne aj verejnosťou).

Zákon umožňuje, aby sa na vypracovanie bezpečnostnej správy použila aj dokumentácia alebo jej časť vyhotovená na iné účely podľa osobitných predpisov (napríklad podľa predpisov o ochrane pred požiarmi, o civilnej ochrane obyvateľstva, o ochrane vôd pred nebezpečnými látkami, o ochrane ovzdušia) za podmienky, že vyhovuje požiadavkám tohto zákona.

Bezpečnostná správa je v prvom rade pre prevádzkovateľa (a následne primerane tiež pre verejné orgány a prípadne aj pre iné subjekty) príležitosťou zamyslieť sa komplexným, systematickým a metodickým spôsobom nad rizikami, ktoré vyplývajú z činnosti a umiestnenia podniku kategórie B a potrebnými opatreniami na ich elimináciu alebo zníženie.

1.2 Vypracúvanie bezpečnostnej správy

Je prirodzené, že s ohľadom na množstvo a rozdielnosť charakteristík podnikov kategórie B, najmä pokiaľ ide o špecifickosť

- a) používaných technológií a činností, druhu, vlastností, množstva a umiestnenia vybraných nebezpečných látok, rozsiahlosti a umiestnenia podniku a jeho jednotlivých zariadení (vrátane infraštruktúry, vzájomného ovplyvňovania a pod.),
- b) charakteristík okolia podniku a životného prostredia, prípadne aj ďalších premenných faktorov (organizácia a personálne vybavenie podniku, zmennosť, činnosť zamestnancov iných podnikateľov v areáli podniku, interný, externý alebo kombinovaný spôsob vypracúvania bezpečnostnej správy, požiadavky zainteresovaných strán, časový faktor atď.),

nemožno určiť univerzálny a detailný postup na vypracúvanie bezpečnostnej správy.

Preto sa v tejto kapitole uvádzajú iba základné princípy, ktoré by sa mali zohľadniť pri určovaní postupu na zabezpečenie vypracovania bezpečnostnej správy; konkrétny postup by sa mal určiť na základe špecifických podmienok príslušného podniku, a to aj s ohľadom na príslušné postupy uvedené v bezpečnostnom riadiacom systéme prevádzkovateľa podniku kategórie B.

Zákon, ani vykonávacia vyhláška detailnejšie neupravujú postup pri vypracúvaní bezpečnostnej správy. Jedine v úvodnej vete § 9 ods. 2 zákona sa ustanovuje povinnosť vypracúvania bezpečnostnej správy **v spolupráci so zamestnancami podniku a zástupcami zamestnancov**.

Je preto potrebné, aby vrcholový manažment podniku v súlade s programom prevencie závažných priemyselných havárií, resp. s bezpečnostným riadiacim systémom určil

- a) gestora zodpovedného za vypracovanie bezpečnostnej správy vrátane určenia (delegovania) potrebných prostriedkov a právomocí na výkon tejto funkcie – týmto gestorom môže byť napríklad zamestnanec, ktorý je odborne spôsobilou osobou ustanovenou v súlade s § 11 zákona, prípadne niektorý z jeho nadriadených,
- b) spôsob zabezpečenia vypracovania bezpečnostnej správy – vlastnými silami, externe alebo kombináciou týchto spôsobov,
- c) základnú metódu práce (získavanie podkladov, príslušné analýzy a syntézy, rozdelenie pôsobnosti, súčinnosť, koordinácia, činnosť rôznych pracovných skupín, formalizovanie práce atď.),
- d) harmonogram prác, prípadne podrobnejšie harmonogramy pre jednotlivé etapy prác,
- e) potrebné konzultácie, pripomienkovanie, hodnotenie a pod.

Z kapitoly 1.1 tejto príručky vyplýva, že vypracovanie bezpečnostnej správy nemožno chápať len ako administratívnu alebo právnu povinnosť, ale tiež ako nástroj na identifikáciu nebezpečenstiev a na hodnotenie a riadenie rizika závažných priemyselných havárií. Preto je potrebné **vopred** určiť organizáciu a postup na zabezpečenie vypracovania bezpečnostnej správy, ako aj na jej neskoršiu aktualizáciu. Nielen z hľadiska plnenia požiadaviek zákona

uvedených v predchádzajúcom odseku, ale aj z logiky veci vyplýva povinnosť a potreba zväziť v prvom rade využitie vnútorných kapacít a odborností pri vypracúvaní bezpečnostnej správy tak, aby sa tým zabezpečila čo najlepšia

- a) identifikácia nebezpečenstiev ako zdrojov rizika,
- b) kvalita a adekvátnosť opatrení na odstránenie nebezpečenstiev alebo aspoň na zníženie (riadenie) rizika závažných priemyselných havárií,
- c) motivácia, zainteresovanosť a výchova príslušných riadiacich a radových zamestnancov.

Z účelu a obsahu bezpečnostnej správy jednoznačne vyplýva, že jej vypracúvanie, (obdobne ako v prípade havarijného plánu, hodnotenia rizika a pod.) vyžaduje **tímovú** prácu.

Určité osobitosti postupu vyplývajú aj zo skutočnosti, či ide o vypracovanie bezpečnostnej správy

- a) pre už prevádzkované zariadenie (podnik) alebo
- b) pre projektované (dosiaľ v podniku nerealizované) zariadenie, prípadne pre podnik „na zelenej lúke“,
- c) pre zmenu už prevádzkovaného zariadenia alebo podniku.

Prevádzkované zariadenie (podnik)

V týchto prípadoch má prevádzkovateľ k dispozícii podstatne väčší rozsah praktických skúseností, poznatkov, dokumentácie, dokonale oboznámených zamestnancov a pod., čiže bezpečnostná správa môže spoľahlivejším spôsobom odrážať skutočné podmienky a riziká. Pri vypracúvaní bezpečnostnej správy sa vychádza najmä

- a) z inventarizácie vybraných nebezpečných látok prítomných v podniku (vykonanej na účely kategorizácie a pod. – § 4 a 5 zákona),
- b) z hodnotenia rizika závažných priemyselných havárií (ďalej len „hodnotenie rizika“) - § 6 zákona,
- c) z programu prevencie závažných priemyselných havárií a z bezpečnostného riadiaceho systému (§ 7 a 8 zákona)
- d) z havarijného plánu a z podkladov na vypracovanie plánu ochrany obyvateľstva (§ 18 až 20 zákona),

- e) z ďalšej dokumentácie v rámci podniku (organizačná štruktúra, výrobný program a plánovaný rozvoj, príslušná projektová, prevádzková a iná dokumentácia a údaje týkajúce sa jednotlivých zariadení a infraštruktúry podniku, okolia podniku a jeho plánovaného rozvoja, životného prostredia atď.),
- f) z výsledkov interných a externých auditov a kontrol, z poznatkov a skúseností z priemyselných havárií a pod.

Podľa § 31 ods. 1 písm. e) zákona prvá bezpečnostná správa pre **existujúci** podnik kategórie B [§ 2 písm. b) zákona] musí byť vypracovaná a predložená okresnému úradu najneskôr do 1.7.2005.

Projektované zariadenie (podnik)

V takomto prípade je bezpečnostná správa, resp. jej vypracúvanie integrálnou (hoci do určitej miery samostatnou) súčasťou projektových prác.

Základné podmienky výberu priemyselného procesu, konkrétnych technológií a zariadení, rozmiestnenie jednotlivých zariadení, infraštruktúry a pod., spôsob zásobovania surovinami, skladové hospodárstvo, spôsob riadenia atď. môžu predstavovať značne premenlivý stupeň rizika. Preto kritická analýza zo zorného uhla bezpečnosti, prevádzkovej spoľahlivosti a prevencie závažných priemyselných havárií v štádiu projekcie môže podstatne znížiť prípadné riziká, resp. náklady pri zachovaní požadovanej úrovne ochrany. V niektorých prípadoch po vyhodnotení zostatkovej úrovne rizika napriek projektovaným preventívnym opatreniam a jeho spoločenskej prijateľnosti či neprijateľnosti môže vyvstať potreba úpravy alebo prepracovania projektu.

Je prirodzené, že na vypracúvanie bezpečnostnej správy v takomto prípade (najmä ak nejde len o zmenu existujúceho zariadenia) platia určité osobitosti (oproti jej vypracúvaniu pre už prevádzkované zariadenie) tak v otázke zloženia pracovného tímu, ako aj v metódach práce a vo využívaní príslušných podkladov. Prevádzkovateľ spravidla nemá dostatočné praktické skúsenosti s prevádzkovaním nového zariadenia (podniku) a z toho vyplývajúcimi nebezpečenstvami, rizikami, vplyvmi na okolie a pod. Preto sa spravidla, pokiaľ ide o

- a) podklady na vypracovanie bezpečnostnej správy, do značnej miery vychádza z príslušnej dokumentácie, garancií a údajov poskytnutých výrobcom zariadenia, zo skúseností a poznatkov z prevádzkovania rovnakého alebo obdobného zariadenia v iných podnikoch (často za iných podmienok) a primerane aj z ďalších podkladov uvedených písmenách a) až f) vyššie,
- b) zloženie tímu, zaraďujú doňho v potrebnej miere projektanti, zástupcovia výrobcu (dovozcu), resp. odborných inštitúcií, ako aj vybraní riadiaci a radoví zamestnanci podniku (najmä budúci „prevádzkovatelia“ príslušného zariadenia),
- c) „vypovedaciu schopnosť“, podstatne ťažšie dosiahne dokonalé vystihnutie všetkých skutočných podmienok a rizík.

Na druhej strane vypracúvanie bezpečnostnej správy v štádiu projekcie zariadenia alebo podniku vrátane využitia možnosti určitých konzultácií s príslušnými verejnými orgánmi a odbornými pracoviskami, ako aj prijatie opatrení na prevenciu závažných priemyselných havárií v tomto štádiu prác je spravidla podstatne efektívnejšie a menej nákladné.

Plánovaná zmena existujúceho zariadenia (podniku)

Postup pri vypracúvaní bezpečnostnej správy v takomto prípade je spojením princípov a výhod (i nevýhod) z oboch predchádzajúcich prípadov.

Podľa § 9 ods. 10 zákona je prevádzkovateľ povinný

- a) pri výstavbe nového podniku alebo
 - b) pri plánovanej zmene existujúceho podniku či zariadenia
- predložiť bezpečnostnú správu spolu so súhlasom okresného úradu (pozri kapitolu 3.1 tejto príručky) ako súčasť žiadosti o vydanie stavebného povolenia alebo rozhodnutia o zmene v užívaní stavby podľa osobitných predpisov (napríklad podľa stavebného zákona, zákona o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia – ďalej len „zákon IPKZ“).

V takomto prípade, najmä pri komplexnejšej investícii je takmer isté, že pred uvedením zariadenia do trvalej prevádzky (užívania), resp. tesne po ňom bude potrebné bezpečnostnú správu aktualizovať, aby sa v nej zohľadnili najmä

- a) zmeny skutočného stavu oproti projektovanému,
- b) podmienky vyplývajúce z príslušného povoloňovacieho rozhodnutia,
- c) skúsenosti a poznatky získané počas skúšobnej prevádzky, nábehu výroby atď.

To však v žiadnom smere neznižuje potrebu a dôležitosť seriózneho a čo najadekvátnejšieho vypracovanie bezpečnostnej správy predkladanej ako jedného z veľmi dôležitých podkladov na vydanie stavebného (alebo iného obdobného) povolenia (napríklad povolenie podľa zákona IPKZ).

Zákon ani vykonávacia vyhláška neustanovujú spôsob zabezpečenia vypracovania bezpečnostnej správy prevádzkovateľom. Prevádzkovateľ teda môže zabezpečiť jej vypracovanie

- a) vlastnými zamestnancami,
- b) dodávateľským spôsobom, t.j. objednaním jej vyhotovenia externým oprávneným (autorizovaným) subjektom („na kľúč“),
- c) kombináciou spôsobov podľa písmen a) a b), t.j. napríklad vlastnými zamestnancami s externou
 1. metodologickou podporou pri zavádzaní určitých metód a postupov pri vypracúvaní bezpečnostnej správy, prípadne niektorých špecifických s tým súvisiacich činností (postupy na hodnotenie rizika, na vypracovanie havarijného plánu a pod.),
 2. cielenou expertízou alebo vypracovaním čiastkových podkladov pre bezpečnostnú správu (alebo priamo jej niektorých častí) - hodnotenie rizika závažných priemyselných havárií, prípadne niektorých osobitných rizík (seizmicita, zraniteľnosť okolia a životného prostredia, určovanie následkov závažných priemyselných havárií pri niektorých havarijných scenároch vrátane určenia zón ohrozenia).

Spôsob vypracovania bezpečnostnej správy závisí od konkrétnych podmienok a možností podniku, najmä pokiaľ ide o jeho rozsah, zložitosť a rizikovosť, dostatok odborne spôsobilých osôb, finančné možnosti, časový faktor, možnosť zabezpečenia vyhovujúceho zmluvného partnera atď. Rozhodne o tom vrcholový manažment podniku.

Treba si však uvedomiť, že aj v prípade uvedenom v písmene b) vyššie musia byť do vypracovania bezpečnostnej správy zapojení v potrebnom rozsahu tiež príslušní zamestnanci

podniku (a zástupcovia zamestnancov), a to nielen preto, že to tak vyžaduje zákon, ale najmä tiež preto, že

- a) vypracovanie tak dôležitej a komplexnej dokumentácie je prakticky nemožné bez súčinnosti príslušných odborníkov z podniku (prípadne aj projektantov najmä u nových zariadení), najmä pokiaľ ide o vypracovanie a predloženie rôznych údajov a podkladov, o konzultácie, výmenu skúseností atď.,
- b) neúčast'ou príslušných zamestnancov sa znižuje ich motiváciu a tlak na ich aktívny prístup k identifikácii príslušných nebezpečenstiev a k prijímaniu potrebných opatrení a tým sa stráca značná časť prínosu, ktorý predstavuje samotný proces vypracúvania bezpečnostnej správy na úroveň protihavarijnej prevencie a bezpečnosti v samotnom podniku.

Komplexnosť, náročnosť a dôležitosť bezpečnostnej správy sa v zákone zvyrazňuje aj ustanovením požiadavky, že

- a) na jej vypracovanie alebo aspoň na koordináciu prác na jej vypracovaní a na overenie a potvrdenie jej správnosti, ak sa jej vypracovanie zabezpečuje v rámci podniku [prípady pod písmenami a) a c) vyššie] je potrebná odbornosť špecialistu na prevenciu závažných priemyselných havárií (§ 11 ods. 3 zákona),
- b) na jej vypracúvanie dodávateľským spôsobom pre iných podnikateľov [prípady pod písmenom b) a niektoré čiastkové podklady podľa písmena c) vyššie] sa vyžaduje autorizácia udelená ministerstvom (pozri § 14 až 17 zákona).

1.3 Aktualizácia bezpečnostnej správy

Podľa § 9 ods. 11 zákona je prevádzkovateľ povinný bezpečnostnú správu prehodnocovať a (podľa potreby) aktualizovať

- a) najmenej raz za päť rokov – aj keď nedošlo k žiadnej zásadnej zmene v podniku a jeho okolí a ďalej
- b) v prípade takej zmeny zariadenia, podniku, technologického procesu, druhu, vlastností, umiestnenia alebo množstva vybraných nebezpečných látok, ktorá by mohla mať **významný** vplyv na riziko závažnej priemyselnej havárie, ako aj
- c) na základe nariadenia okresného úradu alebo aj z vlastného podnetu v prípade, ak to vyplýva z nových technických poznatkov v oblasti bezpečnosti, najmä z analýzy závažných priemyselných havárií a havarijných stavov alebo z nových poznatkov v oblasti

hodnotenia rizík, resp. v prípade zistenia nedostatkov alebo nezrovnalostí v bezpečnostnej správe alebo v činnosti podniku [porovnaj tiež § 27 ods. 2 a 7 zákona].

Princípy na postup pri vypracúvaní bezpečnostnej správy platia obdobne aj na postup pri jej prehodnocovaní a aktualizácii.

DRUHÁ ČASŤ

NÁLEŽITOSTI BEZPEČNOSTNEJ SPRÁVY

2. NÁLEŽITOSTI BEZPEČNOSTNEJ SPRÁVY

2.1 Úvod

Náležitosti bezpečnostnej správy ustanovuje § 9 ods. 3 zákona; ich podrobnejšia úprava sa ustanovuje v § 2 až 11 a prílohách č. 1 až 5 vykonávacej vyhlášky.

Z uvedených ustanovení vyplýva, že bezpečnostná správa musí obsahovať najmä

1. základné informácie o podniku (a jeho prevádzkovateľovi) vrátane jeho organizácie, riadenia a umiestnenia,
 2. opis okolia podniku a opis životného prostredia,
 3. súpis, opis a umiestnenie vybraných nebezpečných látok prítomných v podniku,
 4. opis činností (procesov) a zariadení v podniku spojených s rizikom závažnej priemyselnej havárie,
 5. opis prevádzkových služieb dôležitých z hľadiska bezpečnosti a spoľahlivosti prevádzky podniku, prevencie závažných priemyselných havárií, ako aj pripravenosti na ich zdoľávanie,
 6. hodnotenie rizika,
 7. informácie o programe prevencie závažných priemyselných havárií a o bezpečnostnom riadiacom systéme,
 8. informácie o pripravenosti na zdoľávanie závažných priemyselných havárií,
- a to vrátane príslušnej mapovej a inej grafickej dokumentácie.

Vyhotovenie, členenie a rozsah bezpečnostnej správy má vychádzať zo zložitosti a rizikovosti podniku a konkrétnych podmienok jeho umiestnenia. Vyššie uvedené náležitosti majú byť zapracované takým spôsobom, aby bezpečnostná správa bola prehľadná a zrozumiteľná a aby spĺňala ciele a kritériá uvedené v kapitole 1.1 tejto príručky.

2.2 Základné informácie o podniku

Účelom tejto časti bezpečnostnej správy je poskytnúť jednoznačnú identifikáciu podniku kategórie B v danom teritóriu vrátane základných informácií o jeho prevádzkovateľovi, o histórii a základných činnostiach podniku, o jeho právnej forme, organizačnej štruktúre, komunikácii (spojení) a pod. Táto časť bezpečnostnej správy pozostáva

- a) z úvodnej časti,
- b) z informácie o organizácii a riadení podniku,
- c) z informácie o umiestnení podniku,
- d) zo situačného plánu podniku.

2.2.1 Úvodná časť

Úvodná časť bezpečnostnej správy obsahuje

- a) údaje o podniku a o jeho prevádzkovateľovi, najmä obchodný názov, sídlo a miesto podnikania, právnu formu, meno štatutárneho orgánu, identifikačné číslo organizácie, adresu vrátane adresy elektronickej pošty, telefónne a faxové čísla, s uvedením spojenia na osobu zodpovednú za spracovanie bezpečnostnej správy (uľahčenie komunikácie príslušných orgánov a pod. s prevádzkovateľom),
- b) súčasnú a plánovanú činnosť podniku a jeho ťažiskových zariadení (hlavné činnosti a výroba) a číslo odvetvovej klasifikácie ekonomických činností (OKEČ) – pozri vyhlášku ŠÚ SR č. 552/2002 Z.z.,
- c) rok založenia a najdôležitejšie etapy rozvoja podniku prípadne aj ťažiskových zariadení, vrátane povolení a oprávnení na vykonávanie jednotlivých činností,
- d) počet zamestnancov pracujúcich v podniku, vrátane zamestnancov cudzích organizácií pracujúcich v podniku, počty zamestnancov v jednotlivých zmenách, priemerné počty návštevníkov – iba na úrovni základných informácií, podrobnejší opis sa podľa potreby uvedie v ďalších častiach bezpečnostnej správy,
- e) základný technický opis podniku, prípadne aj jeho ťažiskových zariadení, charakterizujúci podnik z hľadiska najzávažnejších rizík vyplývajúcich z prítomnosti vybraných nebezpečných látok a prevádzkovaných technológií – iba na úrovni základných

informácií, podrobnejší opis sa podľa potreby uvedie v ďalších častiach bezpečnostnej správy.

2.2.2 Informácia o organizácii a riadení podniku

Táto informácia obsahuje opis riadenia podniku a jeho organizačnej štruktúry vrátane rozdelenia funkcií, zodpovednosti a informačných tokov vzťahujúcich sa na zaistenie bezpečnosti prevádzky podniku a prevencie závažných priemyselných havárií.

Má ísť o základnú a výstižnú informáciu, pričom v podrobnostiach možno odkázať na organizačný poriadok, prípadne na iné organizačné a riadiace akty.

Ak je to vhodné a účelné, možno už v tejto časti uviesť príslušnú informáciu o schválenom programe prevencie závažných priemyselných havárií a o bezpečnostnom riadiacom systéme zavedenom na jeho aplikáciu (pozri bod 7 v kapitole 2.1 a kapitolu 2.8 tejto príručky) vrátane jeho zaradenia v celkovom systéme riadenia podniku, prípadne v nadväznosti na certifikované manažérske systémy (QMS, EMS, SMS a pod.).

Okrem základnej informácie o programe prevencie závažných priemyselných havárií ide napríklad o stručný opis postupov

- a) na riadenie podniku s osobitným zreteľom na sledovanie a plnenie programu prevencie závažných priemyselných havárií, resp. celkovej politiky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci podniku,
- b) na zabezpečenie identifikácie a prístupu k príslušným právnym predpisom, ako aj k iným požiadavkám, ktoré sa organizácia zaviazala plniť,
- c) na identifikáciu a zabezpečenie potrebnej odbornej spôsobilosti zamestnancov vrátane ich zapojenia do systému prevencie závažných priemyselných havárií a pripravenosti na ich zdolávanie,
- d) na riadenie prevádzky najmä z hľadiska bezpečnosti a spoľahlivosti prevádzky a prevencie závažných priemyselných havárií vrátane zabezpečenia vnútornej kontroly,
- e) pri plánovaní, schvaľovaní, zavádzaní a vyhodnocovaní zmien v prevádzke vrátane aktualizácie príslušnej dokumentácie, hodnotenia rizika a pod.,
- f) pre výkon určitých činností cudzími podnikateľmi na území podniku,

- g) pre plánovanie, výkon a využívanie výsledkov interných, resp. externých auditov systémov riadenia,
- h) pre spoluprácu s príslušnými orgánmi a ďalšími externými zložkami pri zabezpečovaní prevencie závažných priemyselných havárií a pripravenosti na ich zdolávanie a obmedzovanie ich následkov vrátane nahlasovania prípadných mimoriadnych udalostí, analýzy ich príčin a okolností a určovania opatrení na zamedzenie ich opakovania.

Rozsah tejto informácie mať byť dostatočný na to, aby sa naplnila požiadavka § 9 ods. 2 písm. a) bod 1 zákona (pozri kapitolu 2.8 tejto príručky) – v podrobnostiach možno odkázať na kompletnú dokumentáciu programu prevencie závažných priemyselných havárií a bezpečnostného riadiaceho systému, resp. iného manažérskeho systému, ktorého súčasťou bezpečnostný riadiaci systém je.

2.2.3 Informácia o umiestnení podniku

Informácia o umiestnení podniku obsahuje údaje o topografii miesta situovania podniku, o základnom členení a prístupnosti podniku a jeho ťažiskových zariadení v rozsahu zodpovedajúcom miere rizika závažnej priemyselnej havárie, ako aj citlivosti a zraniteľnosti okolitého životného prostredia.

Predložené topografické mapy musia byť vyhotovené vo vhodnej mierke tak, aby zahŕňali areál podniku a okolité územie v rozsahu primeranom potenciálnemu dopadu závažných priemyselných havárií; vychádza sa pritom najmä zo scenárov závažných priemyselných havárií. Zreteľne sa na nich vyznačia najmä

- a) podnik ako celok, prípadne aj jeho ťažiskové zariadenia,
- b) prístupové cesty k podniku, prípadne aj k jeho ťažiskovým zariadeniam a únikové cesty z podniku, prípadne i od ťažiskových zariadení,
- c) ostatné komunikácie majúce význam z hľadiska zdolávania závažných priemyselných havárií a obmedzovania ich následkov,
- d) typ využitia územia v okolí podniku (napríklad priemysel, poľnohospodárstvo, sídelné útvary, environmentálne citlivé lokality, chránené územia),
- e) umiestnenie najdôležitejších stavieb a infraštruktúry, najmä
 1. nemocnice, školy, domovy dôchodcov,

2. štadióny, železničné stanice, autobusové stanice, kostoly, parky a iné miesta, kde sa pravidelne zhromažďuje značný počet osôb,
3. železničná a diaľničná sieť, letiská vrátane dráhového systému, diaľkové rozvody elektrickej energie a zemného plynu.

Ide o písomný opis a grafické znázornenie základných informácií o umiestnení podniku a jeho vzťahoch k okoliu, ktoré sú potom podľa potreby podrobnejšie rozvedené v ďalšej časti bezpečnostnej správy (pozri kapitolu 2.3 tejto príručky).

2.2.4 Situačný plán podniku

Obdobne ako pri mapovej dokumentácii o umiestnení podniku (pozri predchádzajúcu kapitolu) ani pre situačný plán podniku vyhláška neustanovuje konkrétnu mierku. Vyžaduje však, aby situačný plán podniku bol vyhotovený vo vhodnej mierke tak, aby prehľadným spôsobom zahŕňal nižšie uvedené zariadenia a miesta činností (procesov), pričom dôležitejšie z týchto zariadení alebo častí podniku sa podľa potreby uvedú v ďalších častiach bezpečnostnej správy na osobitných mapách, schémach alebo iných vyobrazeniach a vo väčšej mierke.

Situačný plán zodpovedajúcim spôsobom identifikuje zariadenia a miesta činností podniku vrátane

- a) hlavných skladovacích miest a výrobných zariadení,
- b) umiestnenia vybraných nebezpečných látok a ich množstva,
- c) infraštruktúry podniku, najmä potrubí a rozvodov, nádrží, manipulačných miest a voľných priestorov, monitorovacích zariadení a pod.,
- d) umiestnenia kľúčových preventívnych systémov alebo systémov na zmiernenie priebehu (resp. obmedzenie následkov) závažnej priemyselnej havárie (napr. drenážne systémy retenčné nádrže, havarijné nádrže, požiarne nádrže, systémy na čistenie plynov, resp. na obmedzenie šírenia unikajúceho média, ochranné valy, havarijné priečky v objektoch atď.),
- e) vzdialeností medzi jednotlivými zariadeniami a ich časťami,
- f) únikových ciest a zariadení na ukrytie zamestnancov a iných osôb v rámci podniku,
- g) pomocného vybavenia, služieb, nádrží požiarnej vody a pod.,

h) riadiacich miest.

Z informácie o umiestnení podniku uvedenej v kapitole 2.2.3 tejto príručky a zo situačného plánu podniku možno najľahšie a najrýchlejšie získať prvotný prehľad

- a) o umiestnení podniku a nadväznostiach na jeho okolie, ako aj
- b) celkový prehľad rozsiahlosti podniku a situovania jednotlivých zariadení vrátane infraštruktúry v rámci podniku.

2.3 Opis okolia podniku a životného prostredia

V tejto časti bezpečnostnej správy sa podstatne podrobnejším spôsobom ako v časti o umiestnení podniku uvedie opis umožňujúci analyzovať možnosť vzniku závažnej priemyselnej havárie alebo zvýšenia závažnosti jej následkov v závislosti od okolia podniku a životného prostredia.

Tento opis musí svojou podrobnosťou a rozsahom zodpovedať možným rizikám závažných priemyselných havárií tak, aby bolo zrejmé, že prevádzkovateľ v dostatočnej miere analyzoval environmentálne i antropogénne skutočnosti a faktory v podniku a jeho okolí z hľadiska

- a) možného ohrozenia okolia podniku a životného prostredia prípadnou závažnou priemyselnou haváriou, ktorej rozsah, resp. závažnosť môžu podstatnou mierou vzrásť v prípade umiestnenia podniku v blízkosti
 1. osídlených území alebo iných miest, na ktorých sa pravidelne zhromažďuje väčší počet ľudí,
 2. iných dôležitých verejných budov a objektov vrátane infraštruktúry,
 3. území a objektov chránených podľa osobitných predpisov (z hľadiska ochrany prírody, ochrany ovzdušia, ochrany vôd, ochrany pamiatok, ochrany zdravia ľudí atď.),
 4. ďalších priemyselných a iných podnikov, objektov a zariadení vrátane možného domino efektu;
- b) zvýšenia pravdepodobnosti vzniku závažnej priemyselnej havárie pôsobením tzv. vonkajších rizikových faktorov vyplývajúcich

1. z okolia podniku (priemyselné podniky, infraštruktúra, doprava, zvýšený pohyb ľudí a pod.),
2. zo životného prostredia.

Opis **okolia podniku** obsahuje relevantné informácie najmä

- a) o obývaných oblastiach vrátane hustoty osídlenia, prípadne o miestach, kde sa pravidelne zhromažďuje značný počet ľudí (železničné a autobusové stanice, štadióny, kiná, divadlá, kultúrne domy, turisticky významné centrá), ako aj odhadovaný počet osôb, ktoré sa môžu nachádzať v ohrozenej zóne (z hľadiska dochádzky do zamestnania, športových, kultúrnych, turistických a iných podujatí a pod.),
- b) o citlivých a dôležitých verejných budovách (najmä školy, škôlky, nemocnice, kostoly, policajné stanice, požiarne stanice, telefónne ústredne, domovy dôchodcov),
- c) o dôležitých verejnoprospešných zásobovacích podnikoch a zariadeniach potenciálne ohrozených následkami závažnej priemyselnej havárie (najmä elektrická energia, voda, plyn, teplo, telefón, kanalizácia), prípadne ktoré môžu spôsobiť eskaláciu závažnej priemyselnej havárie,
- d) o dopravných komunikáciách a veľkých dopravných centrách (najmä cesty, železničné trate vrátane osobných a zoraďovacích nádraží, vodné cesty vrátane prístavov, letecké koridory a letiská vrátane dráhového systému, depá),
- e) o charaktere a spôsobe využívania pozemkov v okolí podniku, o priemyselných činnostiach vrátane dobývania ložísk nerastov (najmä ich charakter, vzájomné rozmiestnenie a priestorové vzdialenosti od podniku, obmedzenia vyplývajúce z činnosti iných podnikov),
- f) o ochranných pásmach pre objekty a zariadenia podľa písmena a) až e), o kultúrnych pamiatkach a pod.,
- g) o zariadeniach vytvárajúcich elektromagnetické polia, v dôsledku ktorých by mohlo dôjsť k interferencii s bezpečnostnými riadiacimi alebo komunikačnými systémami, resp. k iniciácii výbušných zmesí a výbušných atmosfér alebo elektrovýbušných zariadení.

Opis **životného prostredia** (nad, na i pod územím podniku a v jeho okolí) obsahuje v potrebnom rozsahu najmä tieto údaje:

1. Topografia okolia podniku s vyznačením miest, ktoré by mohli mať vplyv na rozptyl prípadne lokálne hromadenie toxických alebo výbušných (horľavých) plynov a iných látok, napríklad terénne alebo umelé prekážky, priehlbne, vodné plochy, lesný porast.

2. Povrchové a podzemné vody, osobitne vodárenské zdroje, chránené vodohospodárske oblasti, citlivé oblasti, zraniteľné oblasti vrátane prípadných ochranných pásiem, emisných limitov, vlastnosti územia z hľadiska možného šírenia, resp. akumulácie kvapalných kontaminantov, výluhov z tuhých látok apod.
3. Chránené územia a iné osobitne chránené časti prírody a krajiny, citlivé ekosystémy, vzťah k územnému systému ekologickej stability.
4. Potrebné údaje z hľadiska ochrany ovzdušia, vrátane prípadných oblastí vyžadujúcich osobitnú ochranu ovzdušia.
5. Potrebné údaje z hľadiska ochrany poľnohospodárskeho pôdneho fondu a lesného pôdneho fondu.
6. Meteorologické údaje, najmä
 - a) priemerné a maximálne údaje o zrážkach,
 - b) búrková činnosť,
 - c) vlhkosť, hmla, mráz,
 - d) charakter vetrov, najmä pokiaľ ide o ich prevládajúci smer a rýchlosť,
 - e) výskyt tried stability počasia,
 - f) maximálne a minimálne zaznamenané teploty.

Poznámka: Tieto údaje nie sú tak podrobné ako v havarijnom pláne. Vyjadrujú iba kvantitu a kvalitu možného vplyvu meteorologickej situácie v mieste podniku z hľadiska možného ovplyvnenia zraniteľnosti podniku a jeho okolia, resp. potenciálu vyvolať závažnú priemyselnú haváriu.

7. Geologické, hydrologické a hydrografické údaje, najmä
 - a) všeobecná geologická a hydrologická charakteristika,
 - b) typ a stavba geologických štruktúr, najmä podmienky podložia,
 - c) seizmicita,
 - d) zosuvné územia, zátopové územia, poddolované územia, možnosť povodní, zosuvov a poklesov terénu,
 - e) iné miestne špecifické prírodné nebezpečenstvá, ktoré by mohli sťažiť zdolávanie závažnej priemyselnej havárie alebo obmedzovanie jej následkov.

Rozloha opisovaného okolia podniku a životného prostredia musí zodpovedať predvídateľnému rozsahu rizík a následkov závažných priemyselných havárií.

V zmysle ustanovenia § 9 ods. 3 písm. f) zákona musí byť opis okolia podniku i životného prostredia doložený príslušnou mapovou dokumentáciou (jedna, resp. viacero máp

a iných grafických podkladov) vo vhodnej mierke, v ktorej je vyznačený podnik i vyššie uvedené dôležité objekty, územia, vodné toky a pod. v jeho okolí. Na mape musia byť tiež zakreslené príjazdové a únikové cesty, ako aj iné komunikačné trasy dôležité z hľadiska zdolávania závažných priemyselných havárií a obmedzovania ich následkov.

2.4 Súpis, opis a umiestnenie vybraných nebezpečných látok v podniku

Bezpečnostná správa musí poskytnúť údaje o vybraných nebezpečných látkach prítomných v podniku ako

- ◆ surovina,
- ◆ medziprodukt,
- ◆ finálny produkt,
- ◆ vedľajší produkt,
- ◆ pomocný produkt,
- ◆ odpadový produkt (odpad),
- ◆ produkt vytvorený (generovaný) v prípade straty kontroly nad chemickým procesom alebo iným neplánovaným spôsobom (v prípade závažnej priemyselnej havárie a pod.).

Treba uviesť maximálne množstvo každej vybranej nebezpečnej látky skutočne alebo potenciálne prítomné v podniku [porovnaj § 2 písm. g) zákona], resp. v jeho jednotlivých „samostatných“ častiach vytvárajúcich spoločne riziko závažnej priemyselnej havárie vrátane možných kumulatívnych účinkov a pod. Prihliadať pritom tiež na príslušné údaje uvedené v karte bezpečnostných údajov vrátane údajov možnosti generovania iných produktov z danej vybranej nebezpečnej látky pri strate kontroly nad chemickým procesom alebo v prípade závažnej priemyselnej havárie.

Ide najmä o tieto údaje:

- a) druh a klasifikácia vybranej nebezpečnej látky (číslo CAS, názov podľa IUPAC), obchodný názov (prípadne i hovorový názov – LPG a pod.), chemický vzorec, chemické zloženie, stupeň čistoty, najdôležitejšie prímеси a aditíva a ich množstvo,
- b) fyzikálne a chemické vlastnosti vybranej nebezpečnej látky vrátane údajov o toxicite a požiarnej charakteristikách vyplývajúcich z klasifikácie látky,

c) ostatné špecifické vlastnosti, napríklad podpora korózie, žieravosť.

Pri opise fyzikálno-chemických charakteristík treba jasnou a stručnou formou uviesť správanie sa vybranej nebezpečnej látky za štandardných prevádzkových podmienok a za predvídateľných havarijných podmienok. Ide iba o vlastnosti, ktoré sú významné na demonštráciu rôznych bezpečnostných hľadísk či rizík, najmä koncentrácia a skupenstvo pri štandardných podmienkach a pri nábehu neštandardných podmienok, rovnovážne údaje a prevádzkové krivky (ak sú podstatné), termodynamické a prepravné vlastnosti, teplota vzplanutia, tlak pár, hustota, bod varu, teplota vznietenia a ďalšie bezpečnostno-technické parametre (horľavosť, samozápalnosť, medze výbušnosti, údaje o tepelnej stabilite, citlivosť na náraz, trenie a pod.), údaje o reakciách a ich rýchlosti, rozsah dekompozície (rozkladu), odkaz na látky, s ktorými sa nesmie dostať do styku, ďalej jej jedovatosť - akútne a chronické účinky na zdravie ľudí, na životné prostredie, zraňujúce a letálne koncentrácie, možnosť synergie účinkov, varovné príznaky a pod.

Dôležité je tiež poukázať na možnosť, resp. spôsob vzniku nepriaznivých účinkov vybranej nebezpečnej látky (úniky do vzduchu, pôdy alebo vody, vniknutie do organizmu dýchacími cestami, pokožkou a pod., vytváranie výbušných oblakov, možnosť tepelných a tlakových účinkov atď.).

V bezpečnostnej správe môžu byť podľa potreby odkazy na ďalšie informácie o vybranej nebezpečnej látke nachádzajúce sa na karte bezpečnostných údajov, vo všeobecne záväzných právnych predpisoch a technických normách, v odbornej literatúre atď. vrátane metód a prostriedkov na zisťovanie ich prítomnosti.

Niektoré z údajov o fyzikálno-chemických vlastnostiach a správaní sa vybranej nebezpečnej látky za štandardných i neštandardných (spúšťanie, nábeh, odstavovanie, údržba a pod.) prevádzkových podmienok i za predvídateľných havarijných podmienok možno uviesť podrobnejšie až v časti bezpečnostnej správy týkajúcej sa opisu činností a zariadení v podniku spojených s rizikom závažnej priemyselnej havárie (pozri kapitolu 2.5 tejto príručky) a v tejto časti bezpečnostnej správy sa na to iba odvolať.

Obdobne tak pokiaľ ide o množstvo každej vybranej nebezpečnej látky v podniku, najmä v prípade jej umiestnenia a používania na viacerých miestach (resp. vo viacerých formách – surovina, medziprodukt, finálny produkt a pod.) v podniku, treba v tejto kapitole uviesť základné údaje o nej podľa písmen a) až c) vyššie a, pokiaľ ide o jej čiastkové množstvá, umiestnenie, formu a spôsob používania (prítomnosti v podniku), odkázať na podrobnejšie údaje v ďalších kapitolách bezpečnostnej správy (porovnaj napr. kapitolu č. 2.5 tejto príručky).

Obsah a spôsob členenia tejto časti bezpečnostnej správy závisí o. i. aj od množstva a charakteru vybraných nebezpečných látok prítomných v podniku. Ak je v podniku prítomné značné množstvo vybraných nebezpečných látok, možno napríklad tie najdôležitejšie z nich opísať samostatne a ďalšie, najmä menej nebezpečné a pod. s obdobnými vlastnosťami zaradiť do určitých skupín a ich fyzikálno-chemické vlastnosti opísať spoločne. V takomto prípade však treba uviesť tiež príslušné vysvetlenie motívov a spôsobu takéhoto zoskupenia vybraných nebezpečných látok.

Na ľahšiu orientáciu má byť súčasťou bezpečnostnej správy tiež prehľadný súpis (zoznam) všetkých vybraných nebezpečných látok prítomných v podniku s prípadným zvýraznením najzávažnejších z nich [pozri § 9 ods. 3 písm. c) zákona a § 6 ods. 2 vykonávacej vyhlášky].

2.5 Opis činností a zariadení spojených s rizikom závažnej priemyselnej havárie

Táto časť bezpečnostnej správy obsahuje predovšetkým opis zariadení a činností (procesov), v ktorých sú prítomné vybrané nebezpečné látky v množstve a za podmienok (vrátane umiestnenia voči iným zariadeniam a činnostiam), ktoré predstavujú riziko závažnej priemyselnej havárie, ako aj opatrení a postupov na zaistenie bezpečnosti a spoľahlivosti vo všetkých štádiách prevádzky.

Opis nemusí byť príliš podrobný, môže obsahovať odkazy na príslušnú projektovú a inú dokumentáciu a pod., ktorá musí byť podľa potreby k dispozícii; musí však byť spracovaný tak, aby bola splnená podmienka § 2 ods. 2 písm. a) bod 3 zákona, podľa ktorej bezpečnostná správa má preukázať, že do návrhu, konštrukcie, prevádzky a údržby každého zariadenia, vybavenia a infraštruktúry spojených s činnosťou, ktorá môže spôsobiť nebezpečenstvo závažnej priemyselnej havárie v podniku, bol zapracovaný návrh primeraného stupňa jeho bezpečnosti a spoľahlivosti.

Za tým účelom má opis v potrebnom rozsahu zahŕňať problematiku projekcie, konštrukcie, prevádzky (za štandardných i neštandardných podmienok vrátane údržby, opráv, havarijných situácií a pod.) a plánovaných či vykonaných zmien.

Pri opise týchto „rizikových“ zariadení a činností treba osobitne zvýrazniť tie z nich, ktoré sú naprosto zásadné s ohľadom na riziko závažných priemyselných havárií (vrátane jeho riadenia) a na ich prevenciu.

V potrebnej miere treba tiež uviesť nadväznosť takýchto zariadení medzi sebou navzájom (možnosť eskalácie, domino efektu a pod.), ako aj na ostatné časti podniku a jeho okolie.

2.5.1 Opis činností (procesov) spojených s rizikom závažných priemyselných havárií

V opise „nebezpečných“ činností (výrobný proces, skladovanie, vnútropodniková preprava a pod.) sa uvedie najmä účel a základné črty príbuzných operácií v rámci podniku, ktoré môžu byť zdrojom rizika závažnej priemyselnej havárie. Tento opis obsahuje najmä

- a) základné prevádzkové činnosti (operácie),
- b) chemické reakcie, fyzikálne a biologické premeny (konverzie),
- c) dočasné skladovanie vybraných nebezpečných látok v podniku,
- d) ostatné činnosti spojené s manipuláciou s vybranou nebezpečnou látkou, najmä nakladanie, vykladanie, preprava vrátane prepravy potrubím v rámci podniku,
- e) odstraňovanie, zadržiavanie (zhromažďovanie), opätovné použitie, recyklácia alebo zneškodnenie tuhých a kvapalných zvyškov a odpadov,
- f) čistenie (úprava) odpadových plynov a ich vypúšťanie,
- g) ostatné fázy procesu, najmä úpravárske a spracovateľské operácie.

V nadväznosti na opis činností a na analýzu nebezpečenstiev sa podľa potreby uvedú ďalšie údaje dôležité z hľadiska technickej bezpečnosti a procesného inžinierstva, najmä

- a) určenie a opis technologického zariadenia vrátane príslušnej mapy (polohopisného plánu, náčrtku, schémy a pod.) jeho umiestnenia a najbližšieho okolia (podľa potreby aj jeho topografie), ako aj informácia o jeho výrobnnej kapacite (projektovanej, maximálnej a bežne dosahovanej) vrátane prípadných údajov o rozmeroch (kapacite a pod.) príslušných potrubí, nádrží, zásobníkov atď.,
- b) postupové diagramy, schémy potrubia, technologického zariadenia a prístrojového vybavenia,
- c) charakteristické parametre technologického procesu za štandardných i neštandardných podmienok, najmä tlak, teplota koncentrácia, prietok, pH (ich bezpečné prevádzkové rozsahy) a ďalšie relevantné termodynamické a prepravné charakteristiky v jednotlivých fázach procesu,
- d) dôležité kvalitatívne a kvantitatívne informácie o tokoch energií a materiálov (materiálová a energetická bilancia) za štandardných podmienok prevádzky, ako aj pri spúšťaní a zastavovaní procesov a počas nepravidelných pracovných operácií vrátane skladovania vybraných nebezpečných látok v súvislosti s daným zariadením, s uvedením rozhodujúcich miest a uzlov dôležitých z hľadiska riadenia bezpečnosti a spoľahlivosti prevádzky,
- e) špecifické opatrenia pri nábehu a ukončení technologického procesu (osobitne pri diskontinuálnych procesoch), pri údržbe a oprave, ako aj pri skladovaní, vnútropodnikovej preprave alebo inej manipulácii s vybranými nebezpečnými látkami (ochrana proti vibráciám, vlhkosti, zmenám teploty a pod.),

- f) procesné stavy, resp. činnosti (preprava vybraných nebezpečných látok potrubiami, odvádzanie odpadových plynov a i..), ktoré môžu pri pomerne malých odchýlkach vytvárať výbušné atmosféry a pod.,
- g) riadiace, kontrolné, diagnostické, výstražné, poplachové a ďalšie prístroje a systémy na zaistenie bezpečnosti a spoľahlivosti prevádzky,
- h) dôležité prvky a uzly, ktoré musia byť pod pravidelnou kontrolou, podľa potreby zálohované (umiestnenie, technické riešenie, spoľahlivosť a pod.),
- i) zásobovanie príslušnými médiami (elektrická energia, plyn, para a horúca voda, vzduch, dusík, studená voda alebo iné chladiace médiá atď.),
- j) opatrenia na zamedzenie styku s látkami, ktorých prítomnosť by mohla zvýšiť riziko závažnej priemyselnej havárie (ochranné izolácie, uzatvorený okruh, priestorové riešenie).

2.5.2 Opis stavebných objektov a iných zariadení, v ktorých sa manipuluje s vybranými nebezpečnými látkami

Opis stavebných objektov a iných zariadení, v ktorých sa manipuluje s vybranými nebezpečnými látkami, najmä takých, na ktoré sa podľa hodnotenia rizík viažu hlavné riziká závažnej priemyselnej havárie, obsahuje najmä údaje o

- a) základoch, konštrukcii a stabilite,
- b) použitých materiáloch z hľadiska bezpečnosti, ochrany proti korózii a pod.,
- c) vyhotovení a vybavení zariadení vystavených vysokým tlakom alebo vysokým teplotám alebo inému vysokému zaťaženiu,
- d) zabezpečení proti vonkajším vplyvom,

vrátane odkazov na príslušné všeobecne záväzné právne predpisy a technické normy.

Ide napríklad o technologické a skladovacie nádrže (tanky, bunkre, silá, cisterny a i.), reaktory, filtre a iné odlučovače, čerpadlá, zahusťovače, ventilátory, zmiešavače, homogenizátory, kolóny a destilačné zariadenia, výmenníky tepla vrátane chladičov, potrubia.

Pri tomto opise sa v potrebnej miere zohľadňujú a uvádza najmä:

- a) statické zaťaženie,
- b) dynamické zaťaženie (napr. tlakové rázy a zrýchlenia),

- c) zaťaženia následkom hustoty, resp. viskozity látok alebo ich zmesí alebo následkom vnútorného a vonkajšieho tlaku, zvýšenia rýchlosti prúdenia pri náraste tlaku a pod.,
- d) zaťaženia následkom veľmi vysokých alebo veľmi nízkych alebo silno kolísajúcich teplôt,
- e) zaťaženia vychádzajúce zo spôsobu prevádzky (kontinuálna a diskontinuálna prevádzka),
- f) korózne zaťaženia,
- g) zaťaženia spôsobené prostredím (vietor, sneh, seizmicita, poklesy pôdy, poddolovanie a pod.),
- h) bezpečnostné prirážky (koeficienty) s ohľadom na osobitné zaťaženia (konštrukčné prirážky, hrúbka stien, vystuženie a pod.),
- i) osobitné spôsoby konštrukcie (výfukové steny alebo stropy, zabunkrovanie a pod.),
- j) ďalšie osobitné požiadavky vyplývajúce zo všeobecne záväzných právnych predpisov, technických noriem a pod.

2.5.3 Opis opatrení, zariadení a postupov na zaistenie bezpečnosti

S ohľadom na účel (cieľ) bezpečnostnej správy [pozri § 9 ods. 2 písm. a) bod 2 a 3 zákona] by opis činností (procesov) a zariadení spojených s rizikom závažných priemyselných havárií nebol úplný, ak by sa neuviedol tiež opis opatrení, zariadení a postupov na zaistenie bezpečnosti vo všetkých štádiách prevádzky za štandardných i neštandardných podmienok a pri havarijnej situácii.

Ide najmä o

1. zariadenia na obmedzenie úniku vybraných nebezpečných látok alebo látok, z ktorých sa môžu generovať vybrané nebezpečné látky - rýchlouzatváracie zariadenia, náhradné uzávery, špeciálne zátky, bandáže a pod. na utesnenie otvorov a trhlín (spravidla pod tlakom), záchytné vane (nádrže), vodné alebo parné clony a sprchy, prostriedky na zníženie mobility unikajúceho média a pod.,
2. zariadenia na ochranu pred požiarom - záchytné priestory na horľavé kvapaliny a pod., stabilné alebo mobilné hasiace zariadenia, sprchy na chladenie, požiarne steny atď.,
3. zariadenia na ochranu pred výbuchom - zariadenia na uvoľnenie (usmernenie) tlaku, ochranné valy alebo steny, bunkre, ventilačné a inertizujúce systémy, odstupové vzdialenosti atď.,

4. zariadenia na náhradné (núdzové a pod.) zásobovanie energiou, chladiacimi a inými prevádzkovými médiami (generátory, kompresory, čerpadlá, riadiace ventily, spínače a pod.),
5. zariadenia na prerušenie začínajúceho neštandardného chemického procesu (havarijné nádrže na vypustenie obsahu reaktora, inertizačné prostriedky a pod.),
6. signalizačné, výstražné a iné bezpečnostné zariadenia – zariadenia na
 - a) sledovanie procesu a signalizáciu dosiahnutia (prekročenia) limitných hodnôt (tlaku, teploty, koncentrácie a pod.),
 - b) výstrahu a vyvolanie poplachu pri
 - ♦ výpadku funkcie bezpečnostno-technicky významných agregátov (kompresorov, čerpadiel, miešaciek, ventilátorov a pod.),
 - ♦ výpadku dodávky bezpečnostno-technicky významných prevádzkových médií (napr. elektrická energia, para, ovládací vzduch, chladiaca voda),
 - ♦ vzniku požiaru alebo úniku látok,
 - c) na riadenie procesu a korekciu odchýlok, napríklad
 - ♦ aby nenastali významné odchýlky od prípustných prevádzkových stavov (bezpečnostné ventily, pretlakové membrány, strižné kolíky, obmedzovače teploty, blokovacie systémy, zastavovače reakcie a pod.),
 - ♦ aby nevypadli funkcie bezpečnostno-technicky významných agregátov alebo zásobovanie dôležitými médiami (zariadenia preberajúce náhradné funkcie alebo zabezpečujúce nasadenie rezervných agregátov, resp. náhradné zásobovanie energiou, médiami a pod.),
7. opatrenia na zamedzenie chybného obsluhu, resp. chybného chovania, napríklad
 - a) ergonomicky účelné zostavenie významných obsluhovacích, signálnych a iných prvkov a ich adekvátne označenie (zvýraznenie a pod.),
 - b) opatrenia na zamedzenie nebezpečenstva zámeny látok, ktoré vchádzajú do zariadenia - napr. pri štítkovaní, označovaní, odoberaní vzoriek, vstupnej kontrole, balení,
 - c) vhodné vzájomné blokovanie významných postupov pri zapínaní, prestavovaní a vypínaní vrátane poistenia proti neúmyselným chybným postupom pri týchto činnostiach,
 - d) vhodné komunikačné prostriedky pre obsluhu, ako aj prostriedky na zaznamenávanie procesu a prípadných zásahov obsluhy,

- e) zavedenie a uplatňovanie postupov na vykonávanie adekvátnej kontroly, auditov, revízií atď.,
 - f) odborná spôsobilosť, školenie a výcvik personálu vykonávajúceho obsluhu, údržbu, opravy, kontroly, revízie a pod.;
8. ochranné opatrenia proti zásahom nepovolaných osôb, napríklad
- a) zabránenie prístupu k zariadeniam alebo k ich bezpečnostno-významným častiam (oplotením, resp. obmurovaním s vybavením príslušnými bezpečnostnými tabuľkami), ich osvetlením za zníženej viditeľnosti, alebo ich umiestnením v osobitne zabezpečených oddeleniach alebo miestnostiach,
 - b) kontrola pohybu osôb v blízkosti takýchto zariadení (kamerový systém a iné technické prostriedky, strážna a pochôdzková služba atď.).

Je prirodzené, že okrem vyššie uvedených zariadení a opatrení musí prevádzkovateľ zaviesť a udržiavať postupy na zabezpečenie ich spoľahlivosti (kvalita ich obsluhy, kontroly a údržby, potrebnej kalibrácie, testovania a pod.), ako aj ďalšie potrebné organizačné, technické, projekčné a personálne opatrenia – napríklad umiestnenie rizikových zariadení a činností v primeranej vzdialenosti od seba, od hraníc podniku a pod., obmedzenie alebo vylúčenie prítomnosti ľudí (diaľkové ovládanie, velíny a pod.).

Prvky (zariadenia, postupy a opatrenia) plniace dôležité bezpečnostné funkcie treba navrhovať, zavádzať a prevádzkovať tak, aby

- a) zabránili zlyhaniu technologického zariadenia vrátane chyby obsluhy,
- b) zabránili vzniku situácie spôsobujúcej nebezpečenstvo závažnej priemyselnej havárie,
- c) obmedzili následky možnej závažnej priemyselnej havárie na ľudí, životné prostredie a majetok,

a to vrátane zohľadnenia, zavedenia, účinnosti a spoľahlivosti bezpečnostných zariadení, najmä

- ◆ riadiacich systémov vrátane blokovacích systémov, rýchlych postupov odstávky, osobitných opatrení proti neoprávnenej (resp. nenáležitej) manipulácii,
- ◆ požiarno-technických zariadení a ostatných systémov na ochranu pred požiarom a výbuchom,
- ◆ zariadení na obmedzenie rozsahu úniku vybraných nebezpečných látok, detekčných a poplachových systémov,

- ♦ pultov integrovanej havarijnej ochrany.

Závisí na konkrétnych podmienkach podniku, resp. na prístupe spracovateľského tímu, do akej miery a podrobností sa uvedie opis týchto opatrení, zariadení a postupov už v tejto časti bezpečnostnej správy alebo až v časti o hodnotení rizika (so vzájomnými odkazmi) – pozri kapitolu 2.7 tejto príručky.

2.6 Opis prevádzkových služieb dôležitých z hľadiska bezpečnosti a spoľahlivosti prevádzky podniku, prevencie závažných priemyselných havárií a pripravenosti na ich zdolávanie

Podľa potreby treba opísať funkciu alebo činnosť jednotlivých služieb počas štandardných i neštandardných podmienok prevádzky, ako aj v havarijných situáciách. Ide najmä o tieto služby:

A. Vonkajšie služby

Vonkajšie dodávky, prívody alebo napájanie zo zdrojov

- a) elektrickej energie alebo inej energie,
- b) vody,
- c) iných kvapalných, plyných alebo tuhých médií.

B. Vnútorne služby

- a) vnútorné elektrické siete,
- b) vnútorná výroba energií, skladovanie a zásobovanie palivami,
- c) havarijné napájanie,
- d) požiarotechnické zariadenia okrem elektrickej požiarnej signalizácie a ďalšie systémy na ochranu pred požiarom,
- e) horúcovody a iné rozvodné siete na kvapaliny,
- f) rozvody vzduchu alebo iných plynov,
- g) komunikačné a informačné systémy.

C. Ostatné služby

- a) bezpečnostné a environmentálne služby,

- b) zdravotná služba,
- c) riadiace strediská,
- d) záchranná služba,
- e) stráženie objektu alebo zariadenia,
- f) laboratóriá,
- g) údržba, opravy a iné.

D. Nakladanie s odpadovými vodami

- a) kanalizácia a nakladanie s odpadovými vodami,
- b) zariadenie na kontrolu a zber vody použitej na hasenie požiaru, resp. na ochladzovanie okolia.

E. Monitorovacie služby

- a) meteorologické stanice,
- b) detekcia únikov toxických vybraných nebezpečných látok do ovzdušia,
- c) detekcia únikov toxických vybraných nebezpečných látok do vody, pôdy a horninového prostredia,
- d) elektrická požiarňa signalizácia,
- e) detekcia prítomnosti výbušných látok a výbušných atmosfér,
- f) monitorovanie vstupu a pohybu cudzích osôb.

Opis prevádzkových služieb má špecifikovať dôležité charakteristické vlastnosti (úlohy) jednotlivých vonkajších i vnútorných podnikových služieb vrátane toho, ktoré služby a dodávky sú spoločné pre viaceré alebo všetky zariadenia a ktoré sú špecifické pre určité zariadenia, procesy a pod.

Pri vonkajších službách ide spravidla o opis základného (zásadného) zásobovania celého podniku, resp. jeho podstatnej časti elektrickou energiou, zemným plynom, tuhými alebo kvapalnými palivami, technologickou vodou a inými dôležitými médiami zo zdrojov a zariadení mimo podniku – opis druhov energie a médií a ich zdrojov, spôsob ich zabezpečenia vrátane zabezpečenia potrebnej náhrady v prípade ich náhleho výpadku dôležitého z hľadiska bezpečnosti a spoľahlivosti prevádzky (v niektorých prípadoch možno odkázať na podrobnejší opis v časti bezpečnostnej správy podľa kapitoly 2.5 tejto príručky).

Do oblasti vnútorných služieb patrí najmä vnútorný rozvod elektrickej energie, vrátane zdrojov havarijného napájania technologických celkov, ktorých bezpečnosť a normálny chod sú závislé na trvalom, nepretržitom zásobovaní elektrickou energiou, resp. palivami, rozvod vody na chladenie a iných médií vrátane rozvodu vzduchu.

Významnú funkciu v havarijnom stave zohrávajú komunikačné a informačné systémy, ktoré sú spravidla závislé na napájaní energiou – treba uviesť najmä druhy a počty (u niektorých aj umiestnenie)

- a) komunikačných prostriedkov (telefóny, vysielacky, ligifony, rádiové spojenie, intranet, závodný rozhlas a pod.) spôsob komunikácie s odľahlými pracoviskami, resp. pracoviskami, na ktorých aj v prípade vzniku závažnej priemyselnej havárie v podniku musí čo najdlhšie pokračovať prevádzka,
- b) zariadení na havarijnú zvukovú, svetelnú, prípadne inú signalizáciu - sirény, pachová (napr. merkaptanová) signalizácia, výstražné svetlá atď.,
- c) niektorých zariadení na sledovanie meteorologickej situácie (napr. určenie smeru vetrov veternými rukávami – na orientáciu osôb pri úniku z ohrozenej zóny a pod.).

V bezpečnostnej správe je potrebné opísať existenciu a spôsob zabezpečenia ostatných služieb uvedených v bodoch C až E prílohy vyššie, z ktorých viaceré plnia svoje úlohy nielen počas riadneho chodu podniku, ale majú osobitný význam aj z hľadiska havarijného plánovania a operatívneho riadenia zdolávania prípadnej závažnej priemyselnej havárie a obmedzovania jej následkov.

Ako príklad možno uviesť monitorovacie služby, (resp. monitoring ako taký), ktoré sú v bezpečnostnej správe opisované z viacerých aspektov:

- a) z pohľadu meteorologických vplyvov, ktoré môžu mať významný vplyv na vznik závažnej priemyselnej havárie alebo ju bezprostredne vyvolať, prípadne na rozsah a priestorové rozloženie jej následkov. Potrebné údaje o intenzite zrážok, výskyte (frekvencii) búrkovej činnosti, námraz, víchríc, záplav a pod., ako aj o teplote ovzdušia, triedach stability počasia, smeru a rýchlosti vetrov (vrátane prevládajúceho smeru vetrov) je možné získať z dlhodobých pozorovaní, ktoré sú objektívne a kvalifikovane zachytené – treba uviesť najmä systém zabezpečovania a aktualizácie týchto údajov;
- b) databáza meteorologických údajov, ktorá je dôsledne popisovaná v havarijnom pláne, má význam pre tvorbu havarijných scenárov a v bezpečnostnej správe sa iba konštatuje jej

spracovanie a použitie pri vypracúvaní súborov scenárov pre jednotlivé reprezentatívne druhy závažných priemyselných havárií a pod.;

- c) detekcia – monitoring únikov nebezpečných látok do ovzdušia, vody, pôdy a horninového prostredia - je deklarovaná počtom a umiestnením detektorov (resp. miest na odber vzoriek a pod.) vrátane vyhodnocovania a použiteľnosti údajov z uvedeného systému, resp. uplatnenia týchto údajov pre informačné systémy a systémy tvorby a uplatnenia scenárov reprezentatívnych druhov závažných priemyselných havárií, vrátane ich využiteľnosti v čase havárie. Detekcia prítomnosti výbušných látok a výbušných atmosfér tvorených napríklad zmesou výbušného plynu so vzduchom za atmosférických podmienok sa v bezpečnostnej správe uvádza v opisnej forme;
- d) monitoring vstupu a pohybu osôb v objekte a v zariadeniach je významný v bezpečnostnej správe najmä z hľadiska zabezpečenia kontroly nad možným vstupom nepovolaných osôb, prípadne ich pohybom a činnosťou, ktorá môže spôsobiť nebezpečenstvo vzniku závažnej priemyselnej havárie.

Obdobne tak, pokiaľ ide o vybavenie a úlohy záchranej služby (§ 21 zákona), ktorá plní dôležité úlohy tak v oblasti prevencie závažných priemyselných havárií a pri niektorých špecifických prevádzkových operáciách (spolu viac ako 90 % náplne jej činnosti), ako aj pri samotnom zdolávaní prípadnej závažnej priemyselnej havárie (resp. havarijného stavu – skoro havárie) a obmedzovaní jej následkov.

Opis prevádzkových služieb môže podľa potreby odkazovať na podrobnejšie údaje uvedené v iných častiach bezpečnostnej správy (pozri napr. kapitoly 2.5, 2.7 a 2.9 tejto príručky), aby sa zabránilo zbytočným duplicitám, avšak tak, aby bezpečnostná správa bola prehľadná a zrozumiteľná a aby spĺňala kritériá a ciele uvedené v kapitole 1.1 tejto príručky.

2.7 Hodnotenie rizika

Podľa § 9 ods. 2 písm. a) bod 2 zákona bezpečnostná správa má preukázať, že boli

- a) identifikované havarijné nebezpečenstvá a
- b) vykonané potrebné opatrenia
 - 1. na prevenciu závažných priemyselných havárií, ako aj
 - 2. na obmedzenie následkov závažných priemyselných havárií na ľudí, životné prostredie a majetok.

Identifikácia nebezpečenstiev ako zdrojov rizika závažných priemyselných havárií a hodnotenie tohto rizika slúži o. i. na získanie znalosti o celkovej bezpečnostnej situácii v podniku, o možnom ohrození života a zdravia ľudí, životného prostredia a majetku, ako aj o príslušných preventívnych, riadiacich a zmierňujúcich opatreniach.

Podľa § 9 ods. 3 vykonávacej vyhlášky analýza rizika zahŕňa

- a) zistenie (identifikáciu) a analýzu častí podniku (zariadení, činností a pod.), v ktorých môže dôjsť k závažnej priemyselnej havárii, pričom nie sú vylúčené ostatné časti podniku (zariadenia a činnosti), ktoré majú vplyv na bezpečnosť a spoľahlivosť jeho prevádzky,
- b) určenie zdrojov rizika, t.j. podmienok alebo udalostí, ktoré ohrozujú bezpečnú prevádzku podniku alebo zariadenia a môžu zapríčiniť vznik závažnej priemyselnej havárie, a to pre všetky etapy prevádzky zariadenia vrátane havarijnej situácie,
- c) opis scenárov možných závažných priemyselných havárií, pravdepodobnosť ich vzniku vrátane podmienok a udalostí, za ktorých môžu vzniknúť, a odhad ich rozsahu a následkov,
- d) zhodnotenie prijatých preventívnych opatrení a opatrení na obmedzenie následkov závažných priemyselných havárií.

Hodnotenie rizika je spravidla samostatným procesom, ktorého výsledky sa využívajú nielen pri vypracúvaní bezpečnostnej správy, ale už v skorších etapách najmä pri vypracúvaní havarijného plánu a podkladov pre plán ochrany obyvateľstva a do značnej miery tiež pri spracúvaní programu prevencie závažných priemyselných havárií a zavádzaní bezpečnostného riadiaceho systému, pri informovaní verejnosti, pri plánovaní a vykonávaní štátneho dozoru v podniku, pri územnom plánovaní a povoľovaní stavieb, zariadení a činností v okolí podniku atď.

V bezpečnostnej správe sa spravidla neuvádza celý postup hodnotenia rizika, ale uvádzajú sa v potrebnej miere iba relevantné závery (poznatky) z tohto procesu – v podrobnostiach sa odkazuje na ďalšie časti bezpečnostnej správy (napr. podľa kapitoly 2.5 tejto príručky), resp. na dokumentáciu z hodnotenia rizika, ktorá musí byť podľa potreby k dispozícii.

Hodnotenie rizika je tímová práca, na ktorej koordináciu a overenie jej výsledkov sa vyžaduje odbornosť špecialistu na prevenciu závažných priemyselných havárií (porovnaj § 11 ods. 3 a § 14 až 17 zákona).

Vo svete sa používa viacero metód hodnotenia rizika, ktorých výsledky nie sú vždy porovnateľné, resp. z ktorých niektoré nie sú dostatočné na účely požadované zákonom [pozri napr. § 2 písm. l), § 6 a § 9 ods. 2 písm. a) bod 2 zákona].

V záujme naplnenia požiadaviek zákona, ako aj určitého zjednotenia, transparentnosti a zrozumiteľnosti postupu pri hodnotení rizika (tak pre prevádzkovateľa, ako aj pre príslušné orgány a verejnosť) sa v § 6 až 8 a na obrázku č. 2 prílohy č. 1 spoločnej vyhlášky ustanovuje postup vychádzajúci z mechanizmov a metód **pravdepodobnostného** hodnotenia rizika.

Prvým postupovým krokom analýzy rizika je opis rizikových zariadení a systémov podniku, ktorý umožní prístup k systémovej analýze identifikujúcej potenciálne systémove poruchy vedúce k závažnej priemyselnej havárii vrátane porúch so spoločnou príčinou (ďalej len „závislá porucha“) pomocou jednotnej metódy **analýzy stromov porúch** a analýzy závislých porúch. Tieto opisy môžu byť realizované aj v iných častiach bezpečnostnej dokumentácie podniku (analýza rizika sa na ne môže odvolávať), avšak ich rozsah musí byť dostatočný na potreby systémovej analýzy.

V ďalšom postupovom kroku analýzy rizika umožnia stromy porúch identifikované v predchádzajúcom kroku zhodnotiť pomocou analýzy havarijných reťazcov potenciálne zdroje rizika závažnej priemyselnej havárie vyplývajúce z normálnej prevádzky, z prechodových javov a procesov, z mimoriadnych prevádzkových stavov (situácií), zo živelných udalostí a zo zlyhania ľudského činiteľa v objektoch a zariadeniach prevádzkovateľa.

Analýza rizika pomocou stromov porúch je klasická metóda systémovej analýzy na vyhodnocovanie spoľahlivosti zložitých systémov, t.j. aj na identifikáciu porúch a kombinácií porúch, ktoré môžu viesť k havárii celého systému alebo zariadenia. Tento postup poskytuje stručný, usporiadaný a prehľadný opis možných nežiaducich udalostí, ktoré sa môžu vyskytnúť v analyzovanom systéme a môžu viesť k vopred definovanej nežiaducej vrcholovej udalosti.

Analýza iniciačných (poruchových a havarijných) udalostí, ktoré môžu viesť k vzniku závažnej priemyselnej havárie, umožňuje detailne identifikovať tie poruchové a havarijné reťazce, ktoré sa potenciálne môžu rozvinúť až do závažnej priemyselnej havárie. Zároveň táto analýza umožňuje vylúčiť z hodnotenia rizika tie poruchové a havarijné reťazce, ktoré sa nemôžu v žiadnom prípade rozvinúť do závažnej priemyselnej havárie, pretože existujúce pasívne bezpečnostné systémy (stavebné riešenie, havarijné nádrže a pod.) tomu zabránia.

Následná analýza kritérií úspešnosti, pri ktorej sa zohľadňujú technické, materiálne, personálne, organizačné a administratívne havarijné opatrenia a zábrany určené na zabránenie, obmedzenie (zmiernenie) alebo potlačenie rozvoja iniciačných udalostí, umožňuje zároveň posúdiť pripravenosť prevádzkovateľa na závažnú priemyselnú haváriu.

Výsledkom prác v tomto postupovom kroku je **analýza stromov udalostí**, ktorá umožňuje kvantifikovať pravdepodobnosť (početnosť) výskytu nežiaducich havarijných reťazcov (so zohľadnením analýzy ľudského činiteľa a analýzy údajov). Zároveň analýza stavov poškodenia podnikových zariadení a iných objektov umožňuje určenie potenciálnych škôd na majetku podniku a v jeho okolí v dôsledku vzniku a rozvoja závažnej priemyselnej havárie.

Analýza rizika pomocou stromov udalostí je moderná komplexná metóda, ktorá sa opiera o výsledky analýz bezpečnostných a zabezpečovacích systémov pomocou stromov porúch a ich následné zohľadnenie pri potenciálnom rozvoji poruchových a iných nežiaducich udalostí v posudzovaných systémoch do presne identifikovaných nežiaducich havárií. Takáto analýza má zmysel len vtedy, ak analyzovaný systém má redundantné (zálohované) prvky, resp. ak tento systém je pre prípady jeho nežiaduceho zlyhania zabezpečený pomocou bezpečnostných systémov, ktoré dokážu prípadnú nežiaducu udalosť (poruchu, haváriu) buď úplne potlačiť alebo aspoň zmierniť tak, aby jej nežiaduce následky boli v čo najväčšej možnej miere minimalizované a lokalizované.

V § 6 ods. 5 spoločnej vyhlášky sa zdôrazňuje význam prípravy údajových vstupov do jednotlivých analýz a pre kvantifikačné výpočty. Vychádza sa z toho, že môžu byť použité buď všeobecné (generické) údaje o poruchovosti (spoľahlivosti) prvkov, systémov a zariadení (prevzaté z overených mimopodnikových, najmä zahraničných databáz) alebo špecifické

údaje, ktoré sú v požadovanom rozsahu k dispozícii u prevádzkovateľa (podnikové databázy). Prevádzkovateľ môže požadované vstupné údaje pripraviť aj na základe analýzy údajov, v ktorej sa výber potrebných informácií realizuje aplikáciou štatistických metód alebo pomocou kombinácie údajov zo všeobecných a špecifických databáz. V tejto časti sú medzi najdôležitejšie údaje pre potreby rizikových analýz zaradené predovšetkým údaje o kontrolách, testovaní a údržbe zariadení, údaje o potenciálnej možnosti vzniku jednotlivých porúch, havárií a závislých porúch a údaje o početnosti (frekvencii) výskytu iniciačných udalostí.

Osobitný dôraz sa kladie aj na analýzu spoľahlivosti ľudského činiteľa (pozostávajúcu z viacerých čiastkových analýz), ak tento činiteľ priamo alebo nepriamo vstupuje do kontroly a riadenia systémov, procesov a zariadení, ktorých porucha alebo havária sa môže rozvinúť do závažnej priemyselnej havárie (§ 6 ods. 8 a 9 spoločnej vyhlášky).

Z rôznych štatistík vyplýva, že ľudský faktor sa podieľa na závažných priemyselných (i iných) haváriách okolo 90 %. Preto je potrebné venovať jeho identifikácii a overeniu jeho spoľahlivosti osobitnú pozornosť. Ide najmä o

- a) identifikáciu pracovných miest (funkcií), ktoré môžu významným spôsobom ovplyvniť bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky, resp. úroveň protihavarijnej prevencie,
- b) systém výberu ľudí vrátane identifikácie a zabezpečenia potrebnej odbornej a zdravotnej spôsobilosti a ďalších osobnostných faktorov (emocionálna stabilita, odolnosť voči stresu, komunikatívnosť a schopnosť spolupráce, pracovná disciplína a i.) jej pravidelné overovanie, udržiavanie a pod. – do značnej miery by táto problematika mala byť už riešená pri spracúvaní programu prevencie závažných priemyselných havárií a zavádzaní bezpečnostného riadiaceho systému,
- c) analýza možných chýb a zlyhaní ľudského faktora, ako aj možných príčin týchto chýb a zlyhaní.

Analýza rizika musí obsahovať aj analýzu možných vplyvov vonkajších udalostí (mimo podniku alebo zariadenia), ak tieto udalosti môžu spôsobiť závažnú priemyselnú haváriu alebo negatívne ovplyvniť jej priebeh a následky v rámci podniku alebo mimo neho. Demonštratívny výpočet týchto vonkajších udalostí sa uvádza v § 6 ods. 10 spoločnej vyhlášky.

Pri hodnotení možných následkov závažnej priemyselnej havárie je potrebné zvažovať tiež scenáre reprezentatívnych druhov závažných priemyselných havárií (resp. súborov scenárov k jednotlivým reprezentatívnym druhom) a ich možných účinkov

- a) na život a zdravie ľudí, najmä zraňujúce a smrteľné
 - 1) koncentrácie škodlivých vlastností vybraných nebezpečných látok v prípade ich úniku,
 - 2) tlakové účinky, rozlet materiálu a deštrukcia objektov pri výbuchu,
 - 3) sálavé teplo, oheň, splodiny horenia, resp. nedostatok kyslíka pri požari, s prihliadnutím na ich vzdialenosť od miesta havárie, spôsob ochrany, meteorologické podmienky a pod.,
- b) na životné prostredie, najmä priamym pôsobením účinkov podľa písmena a), ako aj možnou kontamináciou ovzdušia, vody a pôdy v nadväznosti na vlastnosti unikajúcej vybranej nebezpečnej látky (najmä na jej skupenstvo, množstvo, mobilitu, perzistenciu, resp. degrabilitu) a formu úniku s prihliadnutím na zraniteľnosť, cennosť a únosné zaťaženie životného prostredia (vrátane voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín), ako aj na geografické, hydrogeologické a iné podmienky,
- c) na majetok (vrátane hospodárskych zvierat) najmä priamym pôsobením účinkov podľa písmena a) a sprostredkovane tiež v dôsledku niektorých účinkov podľa písmena b).

V § 7 spoločnej vyhlášky sa vychádza z medzinárodne zaužívaného určovania prijateľnosti rizika z hľadiska možného ohrozenia života jednej osoby (tzv. individuálne riziko) alebo skupiny osôb (tzv. spoločenské riziko). Takýto systém sa používa vo väčšine štátov, a to tak z hľadiska posudzovania rizikovosti podnikov, ako aj na účely územného plánovania a pod. Hoci všeobecne platné kritériá pre spoločenskú prijateľnosť rizík z hľadiska ohrozenia či poškodenia **životného prostredia** alebo **majetku** zatiaľ neexistujú, je potrebné brať pri hodnotení rizika primerane do úvahy aj tieto kritériá, a to najmä v prípade, ak miera rizika je z hľadiska ohrozenia **osôb** prijateľná.

Výsledné hodnotenie rizika (§ 8 spoločnej vyhlášky) a z neho vyplývajúce zatriedenie rizika do jednej z troch oblastí má význam nielen z hľadiska prevencie závažných priemyselných havárií a pripravenosti na ich zdolávanie zo strany samotného prevádzkovateľa (vrátane spracovania a zavedenia príslušnej dokumentácie, postupov, systémov a pod.), ale aj pre

- a) činnosť príslušných orgánov štátnej správy (pri výkone štátneho dozoru, pri územnom plánovaní, pri povoľovaní stavieb a iných zariadení a činností v blízkosti takýchto podnikov, pri havarijnom plánovaní a pod.),
- b) plánovanie a realizovanie priemyselných a iných činností (vrátane havarijného plánovania) v blízkosti tzv. seveso podnikov,
- c) informovanie verejnosti a zabezpečenie jej účasti na rozhodovaní.

Podrobnejšie k problematike hodnotenia rizík, vrátane možnosti čiastočného využitia výsledkov niektorých iných metód hodnotenia (napr. HAZOP – Hazard and Operability Study, HRA – Human Reliability Assessment) na účely požadované týmto zákonom pozri napríklad „Metodický postup na hodnotenie rizík nebezpečných prevádzok a štúdia o podnikoch v Slovenskej republike“, MŽP SR, Bratislava, november 2000 (uverejnený na webovej stránke MŽP SR), resp. príslušnú odbornú literatúru.

2.8 Informácia o programe prevencie závažných priemyselných havárií a o bezpečnostnom riadiacom systéme

Z analýzy závažných priemyselných havárií, ktoré sa udiali vo svete, je čoraz jasnejšie vidieť, že základné príčiny takýchto havárií sú do značnej miery spojené s aspektmi riadenia. Z toho dôvodu bezpečnostná správa musí venovať dostatočnú pozornosť plánovaniu a riadeniu bezpečnosti a ochrany života a zdravia ľudí a životného prostredia, vrátane prevencie závažných priemyselných havárií.

Preto podľa § 9 ods. 2 písm. a) bod 1 zákona jednou z podmienok, ktoré musí spĺňať bezpečnostná správa, je preukázanie, že program prevencie závažných priemyselných havárií a bezpečnostný riadiaci systém na zabezpečenie plnenia tohto programu boli vypracované zavedené do praxe.

Program prevencie závažných priemyselných havárií je písomný dokument, ktorý musia vypracovať prevádzkovatelia **podnikov oboch kategórií** za účelom komplexného a systémového prístupu k otázkam protihavarijnej prevencie. Tento program obsahuje základné ciele a zásady prevencie závažných priemyselných havárií a pripravenosti na ich zdolávanie

a obmedzovanie ich následkov (podrobnejšie rozvedené prinajmenšom do siedmych oblastí uvedených v § 9 ods. 3 spoločnej vyhlášky), ako aj opatrenia na splnenie stanovených cieľov a zásad vrátane príslušných prostriedkov, štruktúr a riadiacich systémov tak, aby sa zaistila vysoká úroveň bezpečnosti a ochrany života a zdravia ľudí, životného prostredia a majetku.

Prevádzkovatelia **podnikov kategórie B** musia okrem toho ešte aj zaviesť v rámci **celkového riadiaceho systému** ucelený systém štruktúr, zodpovedností a postupov na zabezpečenie plnenia programu prevencie závažných priemyselných havárií - **bezpečnostný riadiaci systém**. Ide o systém veľmi podobný medzinárodne uznávaným manažérskym systémom, najmä

- a) systému bezpečnostného manažérstva (SMS – Safety Management System podľa OHSAS 18001, prípadne podľa BS:8800),
- b) systému environmentálneho manažérstva (EMS – Environmental Management System podľa STN EN ISO 14001), resp. systému environmentálne orientovaného riadenia a auditu (EMAS – Eco-Management and Audit Scheme podľa zákona č. 468/2002 Z.z.),
- c) systému manažérstva kvality (QMS – Quality Management System podľa STN EN ISO 9001:2000).

Poznámka: Podrobnejšie k tejto problematike pozri napríklad

- a) 2. Časť (Program prevencie závažných priemyselných havárií a bezpečnostný riadiaci systém) Metodickéj príručky MŽP SR pre zaraďovanie rizikových podnikov s podprahovými množstvami vybraných nebezpečných látok a pre predbežný odhad rizika v podnikoch podliehajúcich režimu zákona o závažných haváriách (pozri webovú stránku MŽP SR).
- b) Neil Mitchison & Sam Porter: „GUIDELINES ON A MAJOR ACCIDENT PREVENTION POLICY AND SAFETY MANAGEMENT SYSTEM, AS REQUIRED BY COUNCIL DIRECTIVE 96/82/EC (SEVESO II)“ JOINT RESEARCH CENTRE EUROPEAN COMMISSION 1998, EUR 18123 EN,
- c) § 7 a 8 zákona, § 9 a 10 a prílohu č. 2 spoločnej vyhlášky.

Ako vyplýva z § 9 a 31 zákona, program prevencie závažných priemyselných havárií a bezpečnostný riadiaci systém na jeho plnenie by mali byť vypracované a zavedené do praxe ešte pred vyhotovením bezpečnostnej správy.

Ide teda spravidla o samostatné druhy dokumentácie (program prevencie závažných priemyselných havárií – bezpečnostný riadiaci systém – bezpečnostná správa). Rozsah údajov v tejto časti bezpečnostnej správy (ak sa tak už nestalo v časti o základných informáciách

o podniku - pozri kapitolu 2.2.2 tejto príručky) vrátane príslušných odkazov má byť taký, aby bola splnená podmienka podľa § 9 ods. 2 písm. a) bod 1 zákona.

Nie je však vylúčené, aby prevádzkovateľ, najmä v prípade malého, resp. jednoduchého **nového** podniku (napr. sklad vybranej nebezpečnej látky pozostávajúci z jediného objektu), zaradil program prevencie závažných priemyselných havárií, prípadne i vrátane dokumentu o bezpečnostnom riadiacom systéme ako samostatnú súčasť bezpečnostnej správy a tým zároveň splnil aj podmienku podľa § 9 ods. 2 písm. a) bod 1 zákona.

2.9 Informácia o pripravenosti na zdoľávanie závažných priemyselných havárií

Túto časť bezpečnostnej správy, v nadväznosti na § 9 ods. 2 písm. a) bod 4 zákona, podrobnejšie upravuje § 11 a príloha č. 5 vykonávacej vyhlášky.

Opis rizikových činností a zariadení, ako aj analýza nebezpečenstiev a hodnotenie rizika v predchádzajúcich častiach tejto príručky obsahovali posudzovanie rôznych preventívnych, kontrolných a zmierňovacích opatrení ako súčasti celkového hodnotenia a riadenia rizika. Bezpečnostná správa musí však obsahovať aj informáciu o nevyhnutných strategických opatreniach na úseku pripravenosti na zdoľávanie závažných priemyselných havárií a obmedzovanie ich následkov, najmä

- a) opis vybavenia na predchádzanie vzniku závažných priemyselných havárií, resp. na ich zdoľávanie a obmedzovanie ich následkov, ktoré je inštalované v podniku, resp. je k dispozícii v rámci podniku alebo z externých zdrojov (pozri najmä § 9 ods. 5 a 6 a § 22 a 23 vykonávacej vyhlášky);
- b) organizovanie stavu pohotovosti a zásahu, najmä
 1. organizácia, zodpovednosť a postup pre prípad ohrozenia,
 2. školenie, výcvik a informácie pre zamestnancov a záchranné zložky,
 3. aktivácia varovania, poplachu alebo vyznenia zamestnancov a iných osôb v areáli podniku, príslušných orgánov, susedných podnikov a zariadení a v prípade potreby aj verejnosti,

4. identifikácia zariadení, ktoré potrebujú ochranu alebo záchranné zásahy, ako aj zariadení, ktorých činnosť je potrebné zabezpečiť na čo možno najdlhší čas aj počas závažnej priemyselnej havárie,
 5. identifikácia záchranných ciest, únikových ciest, prístupových ciest pre zasahujúce záchranné zložky, núdzových úkrytov, zhromažďísk a kontrolných centier,
 6. opatrenia na odstavenie procesov, zariadení a činností, ktoré majú potenciál zhoršiť následky závažnej priemyselnej havárie;
- c) opis využitelných zdrojov - obsahuje údaje o zdrojoch, ktoré je potrebné aktivovať v prípade závažnej priemyselnej havárie, najmä
1. aktivácia vonkajších záchranných zložiek a ich koordinácia s podnikovými záchrannými zložkami,
 2. dohody o vzájomnej pomoci so susednými prevádzkovateľmi a mobilizácia vonkajších zdrojov,
 3. podnikové a iné miestne dostupné zdroje alebo zdroje dostupné na základe osobitnej dohody najmä technická, organizačná a informačná pomoc a špecializované zdravotnícke služby;
- d) súpis základných prvkov, ktoré sú nevyhnutné na zostavenie (vnútropodnikového) havarijného plánu, ako aj na zostavenie podkladov na vypracovanie plánu ochrany obyvateľstva.

To neznamená, že by bezpečnostná správa mala obsahovať kompletný havarijný plán, ale skôr len určité základné, resp. agregované údaje z neho, pričom v podrobnostiach sa odvolá na aktuálny havarijný plán. Obdobne tak pokiaľ ide o podklady na vypracovanie plánu ochrany obyvateľstva. Rovnako nie je potrebné duplicitne uvádzať podrobnosti o preventívnych a iných zariadeniach a opatreniach, ktoré už boli uvedené v predchádzajúcich častiach bezpečnostnej správy – treba uviesť základné údaje s príslušnými odkazmi na ďalšie časti bezpečnostnej správy a súvisiacu dokumentáciu (porovnaj najmä kapitoly 2.5 až 2.8 tejto príručky).

Opis príslušných súborov scenárov pre jednotlivé reprezentatívne druhy závažných priemyselných havárií má byť urobený spôsobom (napr. tabuľkovou formou) umožňujúcim rýchlu orientáciu a komplexnú informáciu o týchto scenároch, resp. o pravdepodobných (reprezentatívnych) druhoch závažných priemyselných havárií.

Osobitne majú byť zvýraznené, resp. uvedené scenáre s významnými účinkami (následkami) závažnej priemyselnej havárie presahujúcimi hranice podniku vrátane uvedenia príslušných zón ohrozenia, ktoré môžu byť tiež dôležitým podkladom pre územné plánovanie a povoľovanie stavieb, zariadení a činností v okolí podniku.

Poznámka: K náležitostiam a spôsobu vypracúvania, precvičovania, aktualizácie a pod. havarijných plánov pozri

- a) § 18 zákona,
- b) § 13 až 23 vykonávacej vyhlášky a
- c) metodickú príručku MŽP SR o havarijných plánoch.

Pri vypracúvaní tejto časti bezpečnostnej správy treba zvažovať najmä tieto otázky a príslušné odpovede na ne zohľadniť v bezpečnostnej správe, resp. spätne v potrebnom doplnení havarijného plánu alebo inej dokumentácie:

1. Zohľadnili sa skúsenosti z mimoriadnych udalostí alebo závažných priemyselných havárií, ktoré sa vyskytli na tom istom alebo podobnom zariadení (činnosti)?
2. Klasifikoval spracovateľ havarijné scenáre tiež podľa ich závažnosti a pravdepodobnosti ich výskytu?

Poznámka: V bezpečnostnej správe sa neuvádzajú všetky scenáre závažných priemyselných havárií, ale sa z nich vyberá určitý počet podľa druhu, závažnosti a pravdepodobnosti ich výskytu.

Pri posudzovaní bezpečnostnej správy je potrebné sa ubezpečiť, že uskutočnený výber adekvátne pokrýva základné typy vnútorných porúch alebo nežiaducich udalostí a tvorí súbor závažných priemyselných havárií, ktoré sa môžu vyskytnúť v podniku kategórie B, a to vrátane katastrofických scenárov a domino efektov vo vnútri podniku alebo v jeho okolí. Toto ubezpečenie sa je tým dôležitejšie, čím je podnik rozsiahlejší a rizikovejší – z hľadiska možného reťazenia závažných priemyselných havárií a pod.

Prevádzkovateľ by mal v bezpečnostnej správe uviesť klasifikáciu (výber) scenárov podľa napríklad druhu nebezpečenstiev a pre každé (resp. vybrané) z nich uviesť scenáre uvažované ako najpravdepodobnejšie, resp. s najzávažnejšími následkami na život a zdravie ľudí, životné prostredie a majetok.

3. Sú k jednotlivým krokom či zásadným opatreniam v jednotlivých scenároch zabezpečené (disponibilné) všetky potrebné (materiálne, personálne, organizačné a pod.) zdroje, postupy a prostriedky vrátane externých zdrojov? Bola adekvátnosť týchto prostriedkov nejakým spôsobom overená?
4. Sú opísané alebo určené prostriedky na obmedzovanie alebo odstraňovanie následkov závažných priemyselných havárií?

5. Je pre každý scenár jasný opis druhu a rozsahu jeho geografického rozšírenia (prípadne aj v časovom vývoji)?
6. Sú osobitne opísané, alebo sa aspoň dajú dedukovať referenčné scenáre dôležité pre plánovanie rozvoja územia v okolí podniku?
7. Zohľadňujú sa v jednotlivých scenároch (resp. aspoň pri scenároch reprezentatívnych druhov závažných priemyselných havárií) priame aj nepriame následky závažných priemyselných havárií?
8. Boli na základe scenárov vybraných druhov závažných priemyselných havárií študované podmienky prístupu zasahujúcich záchranných zložiek, ako aj možné miesta pre riadiace stanovišťa?
9. Aké (interné, externé, stacionárne, mobilné a pod.) prostriedky sú k dispozícii na detekciu a monitorovanie úniku toxických, horľavých, nedýchatelných alebo inak zdraviu škodlivých plynov, resp. kvapalín a tuhých látok?
10. Sú vypracované a adekvátne postupy informovanosti a pomoci s prevádzkovateľmi iných zariadení, ktoré by mohli vyvolať domino efekt?
11. Sú prijaté a adekvátne opatrenia na informovanie, výstrahu, evakuáciu a pod. verejnosti?
12. Bol havarijný plán aktualizovaný s ohľadom na skúsenosti z jeho precvičovania, zdolávania prihodivších sa mimoriadnych udalostí, na poznatky získané pri vypracúvaní, precvičovaní a uplatňovaní plánu ochrany obyvateľstva a pod.?

2.10 Mapová a iná grafická dokumentácia

Písomné údaje v bezpečnostnej správe podľa kapitol 2.1 až 2.9 majú byť v potrebnom rozsahu doplnené vhodnou mapovou a inou grafickou dokumentáciou - mapy, fotografie, náčrtky, schémy atď.

Zákon, ani vykonávacia vyhláška nepredpisujú žiadnu konkrétnu mierku mapovej dokumentácie, pretože táto bude závisieť od rozlohy podniku, od potrebnej názornosti a vypovedacej schopnosti tejto dokumentácie a pod.

V § 3 ods. 4 vykonávacej vyhlášky sa iba ustanovuje vcelku samozrejímavá požiadavka na to, že každá mapová dokumentácia má mať uvedenú mierku a vyznačený sever. Ostatná

grafická dokumentácia má byť vypracovaná a označená tak, aby z nej boli zrejmé jednotlivé rozmery, vzdialenosti, prípadne aj iné dôležité skutočnosti.

Aj pre mapovú a grafickú dokumentáciu však platí všeobecná základná požiadavka, že

- a) vyhotovenie, členenie a rozsah bezpečnostnej správy a tým aj mapovej a inej grafickej dokumentácie má vychádzať zo zložitosti a rizikovosti podniku a konkrétnych podmienok jeho umiestnenia,
- b) bezpečnostná správa (vrátane mapovej a inej grafickej dokumentácie) má byť prehľadná a zrozumiteľná a musí spĺňať kritériá podľa § 2 vykonávacej vyhlášky.

Niektoré konkrétne požiadavky na mapovú a inú grafickú dokumentáciu sme uviedli aj v predchádzajúcich kapitolách tejto príručky.

2.11 Povoľovanie výnimiek z rozsahu bezpečnostnej správy

Bezpečnostná správa musí obsahovať základné náležitosti, ktoré sa uvádzajú v predchádzajúcich kapitolách tejto príručky.

V **odôvodnených prípadoch** možno povoliť určité úľavy z **rozsahu** bezpečnostnej správy pre niektoré zariadenia alebo časti podniku, ktoré nemôžu spôsobiť nebezpečenstvo závažnej priemyselnej havárie (§ 9 ods. 8 a 9 zákona). Môže sa tak udiť osobitným rozhodnutím okresného úrad – odboru životného prostredia vydaným v administratívnom konaní podľa zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení zákona č. 215/2002 Z.z.

Podrobnosti o tom, čo sa považuje za **odôvodnený prípad**, ustanovuje § 12 vykonávacej vyhlášky. Ide o splnenie aspoň jedného z týchto kritérií:

- a) **fyzikálna forma** – taká vybraná nebezpečná látka pevného skupenstva, pri ktorej, za štandardných podmienok, ako aj za všetkých odôvodnene predvídateľných neštandardných podmienok, nie je také uvoľnenie hmoty alebo energie, ktoré by mohlo vytvoriť nebezpečenstvo závažnej priemyselnej havárie;

- b) **balenie, uloženie a množstvo** – také balenie, uloženie alebo množstvo vybranej nebezpečnej látky, pri ktorom maximálne možné uvoľnenie za akýchkoľvek podmienok nemôže vytvoriť nebezpečenstvo závažnej priemyselnej havárie;
- c) **umiestnenie a množstvo** – vybraná nebezpečná látka je prítomná v takom množstve a umiestnená v takej vzdialenosti od ostatných vybraných nebezpečných látok (v rámci podniku i mimo neho), že sama nemôže vytvoriť nebezpečenstvo závažnej priemyselnej havárie, ani iniciovať inú závažnú priemyselnú haváriu;
- d) **klasifikácia** – látka, ktorá je síce definovaná ako vybraná nebezpečná látka povahou jej klasifikácie do príslušnej kategórie podľa tabuľky II prílohy č. 1 zákona, ale ktorá nemôže vytvoriť nebezpečenstvo závažnej priemyselnej havárie, a pre ktorú je preto klasifikácia do uvedenej kategórie na tieto účely nevhodná.

Prevádzkovateľ musí v žiadosti o.i. preukázať existenciu aspoň jedného z vyššie uvedených kritérií a predložiť ďalšie dôkazy o tom, že v danom zariadení alebo časti podniku nemôže dôjsť k závažnej priemyselnej havárii, t.j. k takej mimoriadnej udalosti,

- a) akou je nadmerná emisia, požiar alebo výbuch (alebo ich kombinácia) s prítomnosťou jednej alebo viacerých vybraných nebezpečných látok,
- b) vyplývajúca z nekontrolovateľného vývoja v prevádzke podniku,
- c) a ktorá vedie bezprostredne alebo následne k vážnemu poškodeniu alebo ohrozeniu života alebo zdravia ľudí, životného prostredia alebo majetku v rámci podniku alebo mimo neho.

Číslo a výrokovú časť rozhodnutia o povolení takejto výnimky (prípadne i s časťou jeho odôvodnenia) treba vhodným spôsobom uviesť v bezpečnostnej správe.

Podotýkame, že ide len o povolenie výnimky z **rozsahu** bezpečnostnej správy. V žiadnom prípade nemôže ísť o povolenie výnimky z povinnosti vypracovania bezpečnostnej správy ako takej.

T R E T I A Č A S Ť

**POSTUP PRI POSUDZOVANÍ BEZPEČNOSTNEJ SPRÁVY A VYDÁVANÍ
SÚHLASU OKRESNÉHO ÚRADU – ODBORU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA**

3. POSTUP PRI POSUDZOVANÍ BEZPEČNOSTNEJ SPRÁVY A VYDÁVANÍ SÚHLASU OKRESNÉHO ÚRADU – ODBORU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

3.1 Posudzovanie bezpečnostnej správy a vydávanie súhlasu

Podľa § 9 ods. 4 zákona prevádzkovateľ podniku kategórie B zašle bezpečnostnú správu v siedmich exemplároch okresnému úradu – odboru životného prostredia (ďalej len „okresný úrad“) ako prílohu žiadosti o jej posúdenie a vydanie súhlasu. Ide o administratívne konanie podľa zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení zákona č. 215/2002 Z.z.

Požiadavka siedmich exemplárov vychádza z potreby urýchlenia vyjadrovacieho konania orgánov podľa § 9 ods. 5 zákona, t.j.

- a) Ministerstva životného prostredia SR,
- b) Slovenskej inšpekcie životného prostredia (príslušného inšpektorátu),
- c) príslušného inšpektorátu inšpekcie práce,
- d) okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru,
- e) odboru civilnej ochrany okresného úradu,
- f) štátneho okresného hygienika,
- g) Hlavného banského úradu (resp. príslušného obvodného banského úradu) v prípade, ak ide o podnik vyrábajúci výbušniny.

Konkrétny počet exemplárov bezpečnostnej správy dohodne prevádzkovateľ s okresným úradom tak, aby mu mohol byť vrátený jeden exemplár bezpečnostnej správy potvrdený pečiatkou okresného úradu a číslom rozhodnutia o súhlase bol spolu so súhlasom podľa § 9 ods. 7 zákona.

Okresný úrad po obdržaní žiadosti najneskôr do dvoch týždňov predbežne posúdi kompletnosť žiadosti ale najmä bezpečnostnej správy a jej súlad s požiadavkami zákona. Ak pri tomto predbežnom posúdení nezistí závažnejšie nedostatky, postúpi v uvedenej lehote bezpečnostnú správu príslušným orgánom (pozri vyššie) na vyjadrenie. V opačnom prípade

v uvedenej lehote konanie preruší a vyzve žiadateľa o doplnenie žiadosti (§ 19 a 30 zákona o správnom konaní).

Poznámka: Vo výzve okresný úrad

- a) poučí žiadateľa ako (v čom) treba bezpečnostnú správu doplniť, pozmeniť a pod.,
- b) určí na vykonanie úprav uvedených v písmene a) primeranú lehotu,
- c) upozorní žiadateľa na právne následky nedoplnenia žiadosti – podľa v súčasnosti prerokúvanej (november 2003) novely zákona o správnom konaní nedodržanie tejto lehoty bude jedným z dôvodov na zastavenie konania – pozri novelizovaný § 30 ods. 1 písm. d) zákona o správnom konaní.

Ak žiadateľ v žiadosti uplatnil požiadavku na ochranu dôvernosti určitých údajov v bezpečnostnej správe (§ 22 ods. 6 zákona), okresný úrad súčasne so zaslaním bezpečnostnej správy na vyjadrenie oboznámi príslušné orgány s touto požiadavkou.

Príslušné orgány posúdia bezpečnostnú správu z hľadiska nimi chránených záujmov a do 30 dní od jej obdržania zašlú svoje vyjadrenie okresnému úradu (§ 9 ods. 6 zákona).

Ako sme už uviedli, ide o správne konanie, v ktorom okresný úrad si môže vyžiadať od žiadateľa ďalšie údaje, ktoré potrebuje na posúdenie veci, môže vykonať miestnu ohliadku, resp. zvolať ústne pojednávanie atď.

Okresný úrad preskúma bezpečnostnú správu, pričom berie do úvahy aj vyjadrenia vyššie uvedených orgánov, a najneskôr do 60 dní od uplynutia poslednej lehoty podľa § 9 ods. 6 zákona rozhodne o vydaní súhlasu.

Poznámka: Výroková časť rozhodnutia o vydaní súhlasu môže byť prakticky trojaká:

1. vydanie súhlasu bez ďalších podmienok (pravdepodobne zriedkavý prípad) alebo
2. vydanie súhlasu s prípadnými podmienkami, resp. opatreniami na odstránenie
 - a) určitých nedostatkov v bezpečnostnej správe, resp.
 - b) ďalších nedostatkov v činnosti prevádzkovateľa, ktoré vyplynuli z bezpečnostnej správy alebo

3. zamietavé rozhodnutie – ak bezpečnostná správa má závažné nedostatky, resp. existujú závažné nedostatky na úseku prevencie závažných priemyselných havárií a pripravenosti na ich zvládanie v prevádzke príslušného podniku kategórie B.

Okresný úrad doručí rozhodnutie o súhlase spolu s jedným (potvrdeným) exemplárom bezpečnostnej správy žiadateľovi a zároveň kópie rozhodnutia zašle dotknutým orgánom podľa § 9 ods. 5 zákona.

Predmetom posudzovania bezpečnostnej správy zo strany okresného úradu (a primerane aj ďalších dotknutých orgánov) je, najmä

- a) či údaje obsiahnuté v bezpečnostnej správe sú úplné – či bezpečnostná správa obsahuje v primeranom rozsahu príslušné náležitosti požadované zákonom a vykonávacou vyhláškou,
- b) či bezpečnostná správa spĺňa zákonom ustanovený účel (cieľ), t.j. či z nej možno

1. vyvodiť adekvátne preukázanie

- ♦ vhodnosti a účinnosti programu prevencie závažných priemyselných havárií a bezpečnostného riadiaceho systému,
- ♦ identifikácie havarijných nebezpečenstiev (vrátane vonkajších) a vykonania potrebných opatrení na prevenciu závažných priemyselných havárií, ako aj opatrení na obmedzenie ich následkov na život a zdravie ľudí, životné prostredie a majetok – t.j. či riziko závažnej priemyselnej havárie je nielen analyzované a hodnotené, ale aj riadené,
- ♦ zahrnutia primeraného stupňa bezpečnosti a spoľahlivosti do návrhu, konštrukcie, prevádzky a údržby každého zariadenia, vybavenia a infraštruktúry spojených s činnosťou, ktorá môže spôsobiť nebezpečenstvo závažnej priemyselnej havárie v podniku,
- ♦ vypracovania havarijného plánu a jeho adekvátnosti s ohľadom na riziká vyplývajúce z činnosti podniku a jeho umiestnenia,

2. zistiť údaje potrebné na

- ♦ informovanie verejnosti,

- ♦ vypracovanie podkladov pre plán ochrany obyvateľstva, resp. tiež či takéto podklady boli už poskytnuté príslušným orgánom,
 - ♦ spracovanie územnoplánovacej dokumentácie a povoľovanie iných stavieb, zariadení a činností v okolí podniku,
- c) či vyhotovenie, členenie a rozsah bezpečnostnej správy (vrátane príslušnej mapovej a inej grafickej dokumentácie, ktorá je jej súčasťou) zohľadňuje zložitosť a rizikovosť podniku a konkrétne podmienky jeho umiestnenia a či bezpečnostná správa je pritom dostatočne prehľadná a zrozumiteľná.

3.2 Ochrana dôvernosti niektorých údajov v bezpečnostnej správe

Túto problematiku upravuje najmä

- a) § 22 ods. 6 a 7 zákona,
- b) zákon č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií).

Podľa zákona o slobode informácií štátne orgány a ďalšie subjekty, ktoré sú uvedené v § 2 cit. zákona (ďalej len „povinné osoby“) sú povinné sprístupniť každému na požiadanie (bez potreby preukázania právneho alebo iného dôvodu alebo záujmu) informácie, ktorými ako povinné osoby disponujú. Dôvody na obmedzenie prístupu k informáciám sa ustanovujú v § 8 až 12 cit. zákona. Tieto dôvody však nezahŕňajú všetky možnosti ochrany, ktoré umožňuje

- a) Dohovor EHK OSN o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia (Aarhuský dohovor), resp.
- b) Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/4/ES o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí a ktorou sa zrušuje smernica Rady 90/313/EHS).

Všetky orgány uvedené v kapitole 3.1 tejto príručky sú povinnými osobami v zmysle zákona o slobode informácií a majú preto povinnosť sprístupňovať sčasti aktívnym spôsobom, ale predovšetkým pasívnym spôsobom (na základe žiadosti) informácie, ktoré majú k dispozícii. Takýmito informáciami je aj bezpečnostná správa, prípadne ďalšia dokumentácia, ku ktorej sa uvedené orgány môžu dostať podľa zákona (č. 261/2002 Z.z.). Aby sa zaručila primeraná ochrana niektorých údajov (informácií) obsiahnutých v uvedenej dokumentácii a vylúčili prípadné spory vo vzťahu k zákonu o slobode informácií, ustanovujú sa v § 22 ods. 6 a 7 zákona č. 261/2002 Z.z., ktorý má postavenie „lex specialis“ oproti zákonu o slobode informácií (ako lex generalis) taxatívnym spôsobom určité dôvody, pre ktoré môže prevádzkovateľ žiadať ochranu ich dôvernosti.

Ide o ochranu

- a) obchodného tajomstva, priemyselného vlastníctva, duševného vlastníctva, osobných údajov, národnej obrany,
- b) verejnej bezpečnosti (bezpečnosti života a zdravia ľudí, životného prostredia a majetku).

Dôvody ochrany uvedené v písmene a) obsahuje aj zákon o slobode informácií, avšak ich úprava v cit. zákone, napríklad pokiaľ ide o obchodné tajomstvo, nie je dostatočná (veľmi široký a vágny rozsah možných výnimiek).

Dôvod ochrany uvedený v písmene b) nie je v cit. zákone výslovne uvedený. Z § 12 cit. zákona však možno vyvodiť, že ochrana dôvernosti niektorých informácií (obmedzenie prístupu k informáciám) sa vzťahuje aj na prípady, v ktorých tak ustanoví iný zákon, a to je v tomto prípade zákon č. 261/2002 Z.z. Ide o údaje (informácie), ktorých ochrana nie je pokrytá napr. zákonom č. 241/2001 Z.z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Ide o dôvod uplatňovaný v rôznych štátoch už od roku 1990, ktorý sa stal veľmi aktuálnym najmä po 11.9.2001. Jeho účelom je ochrana najmä takých údajov, ktoré by mohli poslúžiť na účely terorizmu, sabotáže, vydierania a pod. – napríklad niektoré údaje v bezpečnostnej správe, havarijnom pláne, hodnotení rizika a pod.

Na druhej strane si však treba uvedomiť, že s odvolaním sa na tento dôvod **nemožno** vylúčiť prístup verejnosti k údajom o možnom ohrození z dôvodu prevádzkovania podniku. Práve naopak, pre takéto prípady zákon ustanovuje dokonca povinnosť **aktívnej formy** informovania **dotknutej** verejnosti a navyše tiež **pasívnej formy** informovania verejnosti ako takej (pozri § 22 ods. 1 až 5 a § 23 zákona).

Podľa § 22 ods. 7 zákona je dokonca možné, aby prevádzkovateľ po dohode s okresným úradom zaslal jemu (prípadne aj inému z vyššie uvedených orgánov) **na účely informovania verejnosti** upravenú bezpečnostnú správu neobsahujúcu údaje, ktoré sa nemajú sprístupniť z dôvodov uvedených v § 22 ods. 6 zákona.

Ide najmä o prípady alebo časti bezpečnostnej správy (prípadne inej dokumentácie), kde by bolo veľmi obtiažne zabezpečiť ochranu príslušných údajov zapracovaných priamo v texte, resp. v grafickej dokumentácii. Má ísť skutočne o výnimočné a odôvodnené prípady; zároveň treba v týchto prípadoch upozorniť na túto skutočnosť aj iné orgány, ktoré disponujú príslušnou dokumentáciou, aby buď odstúpili žiadosť alebo odkázali žiadateľa na príslušný orgán (inú povinnú osobu), alebo iným vhodným spôsobom zabezpečili ochranu chránených údajov.

Aplikácia takéhoto spôsobu ochrany údajov (informácií) však nemá žiadny vplyv na povinnosť predloženia **kompletnej** bezpečnostnej správy na účely konania o vydanie súhlasu podľa kapitoly 3.1 tejto príručky.

ŠTVRTÁ ČASŤ

VYUŽÍVANIE BEZPEČNOSTNEJ SPRÁVY

4. VYUŽÍVANIE BEZPEČNOSTNEJ SPRÁVY

Využitie bezpečnostnej správy je všestranné, a to

- a) tak v činnosti prevádzkovateľa podniku kategórie B,
- b) ako aj v činnosti príslušných orgánov verejnej správy.

4.1 Využívanie bezpečnostnej správy prevádzkovateľom podniku kategórie B

Prevádzkovateľ podniku kategórie B využíva bezpečnostnú správu, resp. jej jednotlivé časti najmä

- a) pri riadení činnosti podniku (vrátane plánovania prípadného ďalšieho rozvoja) a prijímaní potrebných opatrení v oblasti
 - 1. bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,
 - 2. protihavarijnej prevencie – najmä prevencie závažných priemyselných havárií,
 - 3. pripravenosti na zdoľávanie a obmedzovanie následkov mimoriadnych udalostí, predovšetkým závažných priemyselných havárií (vrátane prehodnocovania a aktualizácie havarijného plánu),
 - 4. vypracúvaní a pripomienkovaní projektov pre novú výstavbu, rekonštrukciu, inováciu a pod. v rámci podniku (vrátane dokumentácie pre proces EIA, proces IPKZ atď.);
- b) pri vypracúvaní podkladov pre príslušné orgány na vypracovanie plánu ochrany obyvateľstva vrátane prípadnej účasti na jeho vypracúvaní a precvičovaní,
- c) pri preukazovaní splnenia povinností podľa § 3 ods. 2 zákona,
- d) pri informovaní verejnosti podľa § 22 a 23 zákona,
- e) pri poskytovaní potrebných údajov a prvkov iným podnikateľom v súlade s § 4 ods. 8 zákona,
- f) pri dojednávaní poistenia, resp. iného spôsobu zabezpečenia finančného krytia jeho zodpovednosti za škodu spôsobenú závažnou priemyselnou haváriou (§ 28 zákona),
- g) pri vyjadrovaní sa, resp. pri účasti v príslušných konaniach súvisiacich s rôznymi rozvojovými koncepciami, územným plánovaním, územným rozhodovaním

a povoľovaním stavieb, zariadení a činností, resp. vyhlasovaním chránených území, ochranných pásiem a pod. v okolí podniku.

Poznámka: Prevádzkovateľ, ktorý má k dispozícii hodnovernú bezpečnostnú správu, ako aj ďalšiu odbornú dokumentáciu (napr. hodnotenie rizika, príslušné scenáre z havarijného plánu s vypočítanými, resp. inak kvalifikovane určenými zónami ohrozenia, atď.) a tým aj odborné argumenty, by mal podstatne iniciatívnejšie a dôraznejšie hájiť záujmy podniku voči plánovaným, resp. pripravovaným zmenám v jeho okolí, a to nielen v prípadoch, v ktorých je účastníkom konania, ale využívať na to tiež všetky práva, ktoré prislúchajú **verejnosti** (pretože každý prevádzkovateľ **je** súčasťou verejnosti) - právo na prístup k informáciám, právo na účasť v procese EIA, v procese IPKZ, v procese obstarávania a schvaľovania územnoplánovacej dokumentácie, v príslušných povoľovacích procesoch ako **zúčastnená osoba** (porovnaj § 15a pripravovanej novely zákona o správnom konaní), pri príprave a vyhlasovaní osobitne chránených častí prírody a krajiny a ďalších chránených území, ochranných pásiem a pod.

4.2 Využívanie bezpečnostnej správy príslušnými orgánmi verejnej správy

Bezpečnostnú správu alebo jej časti využívajú vo svojej činnosti aj príslušné orgány verejnej správy (najmä okresný úrad a ďalšie orgány uvedené v kapitoly 3.1 tejto príručky), napríklad

- a) pri výkone štátneho dozoru, ako aj pri príslušnej povoľovacej a inej činnosti týkajúcej sa daného podniku kategórie B, prípadne obdobných podnikov, ako aj ďalších podnikov objektov, zariadení a verejných záujmov v okolí podniku kategórie B,
- b) pri vypracúvaní (obstarávaní) alebo schvaľovaní rozvojových koncepcií alebo územnoplánovacej dokumentácie, ako aj pri povoľovaní stavieb, zariadení a iných činností v okolí podniku kategórie B,

Poznámka: V tejto oblasti musí zohrať aktívnu úlohu okresný úrad, ktorému z § 10 ods. 3 zákona vyplýva postavenie dotknutého orgánu v týchto konaniach, a to najmä z hľadiska zamedzenia zvýšenia rizika závažnej priemyselnej havárie (pravdepodobnosti jej výskytu, resp. rozsahu jej následkov).

- c) pri vypracúvaní (precvičovaní a pod.) plánu ochrany obyvateľstva, povodňových plánov a pod.,
- d) pri plánovaní a vykonávaní koordinovaných kontrol v zmysle § 27 zákona,

Poznámka: Bezpečnostná správa môže slúžiť ako jeden z podkladov pri určovaní intervalu kontrol v určitom podniku (jeho predĺženia či skrátenia), pri upresňovaní predmetu a zamerania

kontroly, pri plánovaní osobitných tematických kontrol, pri nariaďovaní potrebných opatrení a pod.

- e) pri informovaní verejnosti a zabezpečení jej účasti na rozhodovacom procese v súlade s § 22 a 23 zákona.

Dôležitosť a mnohorakosť použitia bezpečnostnej správy je tiež jedným z dôvodov na postup podľa § 9 ods. 4 až 7 zákona, t.j. na konanie pred okresným úradom vo veci vydania súhlasu – pozri kapitolu 3.1 tejto príručky.

Literatúra:

1. Zbierka zákonov Slovenskej republiky
2. Úradný vestník Európskych spoločenstiev
3. G. A. Papadakis, A. Amendola: GUIDANCE ON THE PREPARATION OF A SAFETY REPORT TO MEET THE REQUERIMENTS OF COUNCIL DIRECTIVE 96/82/EC (SEVESO II) – Joint Research Centre European Commision 1997, EUR 17690 EN
4. Metodický pokyn odboru environmentálných rizik Ministerstva životního prostředí k rozsahu a způsobu zpracování bezpečnostní zprávy podle zákona č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií, Praha, 24.8.2001
5. Gemeinsames Ministerialblatt – Umweltangelegenheiten: Zweite Allgemeine Verwaltungsvorschrift v. 27.4.1982 zur Störfall-Verordnung (2. Störfall VwV) Der Bundesminister des Innern, Bonn, den 6. Mai 1982
6. Metodická príručka: Realizácia a analýza štúdie nebezpečenstiev priemyselného zariadenia, Ministerstvo životného prostredia SR a Ministère de L' Environment, Francúzsko-slovenská spolupráca v životnom prostredí, november 1993
7. Metodická príručka pre expertný odhad pravdepodobnosti výskytu priemyselných havárií v podnikoch podliehajúcich režimu zákona o závažných priemyselných haváriách, MŽP SR Bratislava, 2000
8. Metodický postup na hodnotenie rizík nebezpečných prevádzok a štúdia o podnikoch v Slovenskej republike, MŽP SR Bratislava, 2000
9. Metodická príručka pre zaraďovanie rizikových podnikov s podprahovými množstvami vybraných nebezpečných látok a pre predbežný odhad rizika v podnikoch podliehajúcich režimu zákona o závažných haváriách, MŽP SR Bratislava, 2001

10. Metodický postup hodnotenia účinkov tepelného efektu a dávky nebezpečných látok v zóne zasiahnutia, MŽP SR Bratislava, 2002
11. Štefan Úradníček: Význam účel, náležitosti, vypracúvanie a využívanie bezpečnostnej správy, Učebné texty (2. časť) pre odborné vzdelávanie havarijných technikov a špecialistov na prevenciu závažných priemyselných havárií, ADAPT Bratislava 2003,
12. Štefan Úradníček: Význam, účel, náležitosti, vypracúvanie (aktualizácia) a využívanie bezpečnostnej správy, Prednáška na odbornom vzdelávaní havarijných technikov a špecialistov na prevenciu závažných priemyselných havárií, TURCONSULT Bratislava, 2002
13. J. Wettig, S. Porter: THE SEVESO II DIRECTIVE, Brussels, June 1997
14. M. D. Christou & S. Porter: GUIDANCE ON LAND USE PLANNING AS REQUIRED BY COUNCIL DIRECTIVE 96/82/EC (SEVESO II), Joint Research Centre European Commision 1999, EUR 18695 EN
15. M. Smeder, M. Christou, S. Besi: Land Use Planning in the Context of Major Accident Hazards – An Analysis of Procedures and Criteria in Selected EU Member States, Joint Research Centre European Commision, Report EUR 16452 EN